

## Yak'usda Ooghuni Unzoo-i Mark 'Uk'unéyuzguz-i

*John dune too be 'ulh'en-un Yak'usda ooghuni be yalhduk*

<sup>1</sup> Ndi khuni unzoo-i, 'i khuni 'udechoo-i Sizi Gri, Yak'usda ooYe' ghun.

<sup>2</sup> 'Uda' Yak'usda be nus hoo'enne, ndi Yak'usda ooghuni ghun uk'unuhíyuzguz-i, 'et nja dutni,

“ ‘Yak'usda 'ust'oh, soo zílhts'ai,  
'uyoon khuni sba na'á-un ntsó tis'alh,  
mba lhawhúdutileh 'et wheni.’

<sup>3</sup> 'Et 'oho keyoh, 'aw dune lhuhóot'ih-un,  
dune 'ultus-un huyih whe,

'NeMoodihti whuz de úyalh, ooti ooba lháoodahleh.  
Lhutíyalh-un hoonzoo 'ink'ez lhts'e whudiz'a  
ooba whulhtsi,' ” hutni.

<sup>4</sup> 'Et 'uhóoja John dune too be 'ulh'en-un, 'aw dune lhuhóot'ih ts'e oozya 'ink'ez tube' budáni',  
“Nohlubeshi 'ulh'en-un noheni náhandunoohleh,  
'ink'ez too be' 'úlhneh, 'aw 'et de za Yak'usda nohlubeshi nohba 'ún yutilhdulh.”

<sup>5</sup> Ts'iyanne Judea whunat whut'enne 'ink'ez Jerusalem whut'enne cha tehúnindil 'ink'ez John dune too be 'ulh'en-un huyoozílhts'ai. 'Ink'ez du-lubeshi ghun hunahuhoolnuk whe nyo 'et 'ukoh Jordan huwhútni-un toot 'et John dune too bé balh'en.

6 'Ink'ez John dune too be 'ulh'en-un khuna-i\* gha stl'oo-i ye dune unli 'ink'ez 'uzus se be tsúdilh'oo. Tulk'us cho 'ink'ez ts'ihnatl'uz 'ohwhi za ya'alh inle'.

7 'Et 'ubúlhni, “Dune sk'élh'az whusatíyalh-un sanus dízti' whe 'unt'oh. 'Aw ookechun natl'ool ooba k'unaitís'uk 'et hoonts'i huba soo lhé'uzdzoo'.

8 Too be' nohus'en 'et hoonts'i ndun dune 'en Ndoni be too be' nohtilelh 'ink'ez Ndoni nohyéduti'alh.”

*Sizi too be' 'úlya 'ink'ez netsudúle tank'us 'óoneh-un hukwa yóolhdzih*

9 'Et sa' iloh hukw'elh'az Sizi Gri Nazareth† ts'e hainya 'ink'ez 'ukoh Jordan huwhút'ni-un toot 'et John dune too be 'ulh'en-un Sizi too be' yínla.

10 Soo Sizi tooz hanaja ibulh, ndo yak'uz dáha' dankez whutílh'en, 'ink'ez Ndoni dut'ai k'un'a ndus de Sizi ook'édilts'ut.

11 'Et 'uwhút'ni, “Nyun sich'oh sYe' inli. Tube nk'esi, 'ink'ez tube nyulh hoonúst'i.”

12 'Et 'ahoh Ndoni 'en Sizi n'un 'aw dune lhuhóot'ih-un ts'e wheyálh'a'.

13 'Et dit whunizyat dzin Sizi 'aw dune lhuhóot'ih-un inda' 'ink'ez Satan tank'us 'óoneh-un hukwa yóolhdzih. Ts'ant'i 'i cha 'oh ho hoonli. 'Et lizasne whusahándil, 'ink'ez hiba ne'ut'en.

*Dine lho ha 'ut'enne Sizi, “Anih,” 'ubúlhni*

14 John dune too be 'ulh'en-un, 'ahúyan'ai hukw'elh'az, Sizi Galilee ts'e oozya 'ink'ez bubulh yálhduk nts'en'a Yak'usda ook'úne' whut'en-un, 'et huwun.

\* **1:6** Ndi khuna-i “camel” huyúlhni. † **1:9** Nazareth, Galilee 'oh whuz'ai.

15 'Ink'ez 'et 'utni, “Ndi khuni unzoo-i 'unt'oh. 'Andit 'awet whusahónzut. 'Awet nilhdukw Yak'usda ook'úne' whutit'en whe' hoont'oh. Lubeshi 'ulh'en-un noheni náhandunoohleh, 'ink'ez ndi khuni unzoo-i nohba 'alha' 'oot'e' 'ink'ez ulhchoot!”

16 'Et Sizi bunghun Galilee taba nuya whe nane lho ha 'ut'enne uban'en, Simon 'ink'ez bulhutsin Andrew bulh lhembilh tahúyalhdil lho ha 'ut'enne hinli 'et huwa.

17 'Et 'ubúlhni Sizi, “Sunih'us, dune ha 'ooht'én-un whunohdoos'eh si.”

18 'Et 'aho dulembil hiladitni 'ink'ez hik'oh ts'e oot'en ha huyuntiz'az.

19 'Et 'on 'unyaz hahándil 'et 'uyoonne nane lhulhutsinke James 'ink'ez John bulh Zebedee ooye'ke 'enne ubutilh'en duts'i bet dulembil na'hulh'en.

20 Soo Sizi ubutilh'en ibulh, “Anih,” 'ubúlhni. 'Et 'awet Zebedee ooye'ke Sizi bulh whehán'az. Zebedee 'ink'ez yuba 'ut'enne cha 'awet ts'i bet húdilh'ts'i whe bughu whehán'az.

### *Dune ntsi'-i ooyudínda-un*

21 Keyoh Capernaum‡ huwhútni-un whuz hoozdil. 'Om bun dzin Lizwif nahulyis dzin, 'et Sizi Lizwif bulugliz 'et bughu danínya 'ink'ez whewhúbondunilh'e'.

22 Dune yudánts'one tube buba hooncha, soo ooba' hoont'óh-un k'un'a whe dune whubodulh'eh, 'aw Moses be 'udustl'us 'uk'ununáguzne buk'un'a iloh 'utni.

23 'Et 'ilhoghun dune butoh usda-un, 'en ntsi'-i nududeh-i k'úne' 'ut'en-un, 'aldzul whe 'utni,

‡ 1:21 Capernaum Galilee 'oh whuz'ai.

24 “Sizi Nazareth whut'en-un ndet nets'ú hukwa' ninzun? Gak netalhtselh ha whusaínya? Mbe inli t'enyunúszun, nyun Yak'usda ba lubeshi ooghu hooloh-un, 'en 'int'oh.”

25 'Et Sizi hukwa' yudani' whe 'uyúlhni, “T'eduzinih whe ooyáhanaindaih!”

26 'Et ntsi'-i nudúdeh-i ndun dune yukaootilhdzut, 'alhdzul, 'ink'ez yuyáhanaja.

27 Ts'iyanne buba hooncha k'et 'et 'ulhodútni, “Dant'óh-un dune 'unt'oh, whutso da' lhts'odústs'o-un 'et whuneoodulh'eh? Ooghuni be whúnujut k'et ntsi'-i nudúdeh-i hoonts'i hik'úne' 'ut'en.”

28 'Ahoh Galilee keyoh whuti whunat whut'enne Sizi huyulh údants'o.

*Sizi lhane dune undudáne soo ná'bulh'en*

29 'Et 'awet Lizwif lugliz tenáhundil. Simon 'ink'ez Andrew buyoh ts'e hoozdil, James 'ink'ez John bulh cha whuz hooz'az.

30 Simon oobiz lili k'ut sulhti. Ooyust'e nulwus-i be únduda. Sizi whuz oozya ibulh hidáni'.

31 'Et yughu ninya 'ink'ez yula t'az do yilhchoot. 'Ahoh ts'eke soo 'úja 'ink'ez bugha ná'unt'ai.

32 Hulhgha sa yó whin'ai hukw'elh'az, ndudáne 'ink'ez mbene la ntsi'-i nudúdeh-i k'úne' 'ut'enne cha Sizi ghu bonínla.

33 Ts'iyanne 'et keyoh whut'enne dati 'ílhuhózdil.

34 Lhawh didowh dada-i be undudáne, 'enne Sizi soo ná'balh'en 'ink'ez ntsi'-i nudúdeh-i k'úne' 'ut'enne, 'enne cha dune yé hanabunanyoot. Ntsi'-i nudúdeh-i 'aw yahoolhduk-un butl'alhúhoo'al t'ehinínzun 'et huwa.

*Keyoh Galilee huwhútni-un, 'et Sizi Yak'usda ooghuni be yálhduk*

35 'Om bun 'uda' 'awhuz lhuyulhkoh da' 'et Sizi dudinya 'ink'ez 'az whenya. 'Et nyo keyoh whuch'a suya, ndet la soo disoh ts'e, whuz oozya. 'Et tenadudli.

36 Simon 'ink'ez duk'ekene te Sizi hikunuta.

37 Nahayilhti whe 'et 'uhuyúlhni, “Ts'iyanne nkunúta.”

38 'Et Sizi 'ubulhni, “Uts'un keyoh ts'e cha uz-toodilh huba' hoont'oh 'oh cha dune bulh yátisduk 'et huba whusásya.”

39 Galilee ndulcho nukéhudizde lugliz totsuk bubulh yálhduk 'ink'ez ntsi'-i nudúdeh-i dune ye hanábunuyukw.

*Ooka whulhjút-un, 'en Sizi soo ná'yinla*

40 'Ilhoghun dune, ooká whulhjút-un, leprosy huyulhni, 'en Sizi ghu ninya, dugwutsi bé nenínya 'ink'ez yuts'u tédudli dula 'ooneh ha. “Nyun hukwa' ninzun de, be ilhtus-i 'int'i-i, 'i be suná'ilhdeh,” yulhni.

41 Sizi yugha té'ninzin yuts'ú nudilhni 'ink'ez yut'aíznai. “Hukwa' nuszun soo na'íntneh,” yulhni.

42 'Et za nyoon dune ulhjútun soo ná'uja.

43 Sizi khuniti be yulh yálhduk 'ink'ez 'et za whenáyalh'a'.

44 Nyoon dune natisja whe 'et Sizi 'uyulhni, “Soo zilhts'ai, 'uyoonne dóni' junih! Inyalh ts'e lubret 'en oots'ínyalh 'ink'ez nyunoolh'en. 'Et 'ants'íya soo na'ínja hukw'élha ndet la Moses ooghuni k'un'a lubret nts'u húkwa' utni-un, 'i oogha íon'alh. 'Et ts'iyanne whúntalhtun ts'ih'un soo na'ínja.”

45 'Et hoonts'i ndun dune whenája 'ink'ez ts'iyanne dáni' 'on nus huwe yalhduk k'et Sizi

'aw keyoh dune tunóya' ait'oh. 'Inka n'awh dune lhuhoót'i 'oh dune unli. Lhelhts'iz de whut'enne whuz highu lkh'esúdil.

## 2

### *Dune délhdsni-un Sizi soo ná'yinla*

<sup>1</sup> 'Et hukw'elh'az whutizútya whe Sizi duyoh Capernaum ts'e naosja. Ts'iyanne whulh 'úhuduzts'ai.

<sup>2</sup> 'Et 'ahoh dune 'ilhuhozdil. Whuz dune lhane 'alghoh daníndil k'et 'aw whuz'ái-un hooloh, dati 'i bulh whudizbun. 'Et Sizi Yak'usda ooghuni ghun ubulh yálhduk.

<sup>3</sup> Yalhdruk whe dine dune, 'enne 'ilhoghun dune délhdsni-un Sizi ts'un hítizkai.

<sup>4</sup> Whuz dune lhai k'et 'aw Sizi hýéngghun neóodilh ait'oh. 'Inka ndo bun 'i k'ihinílhiti 'ink'ez soo ndet la Sizi 'unt'oh-un at'en, whuz ndun dune délhdsni-un ndus de yuk'usti-i, 'i bulh hukwu huyankai.

<sup>5</sup> 'Et Sizi dalcho-i be hit'anínintan t'oonínzun 'et huwa ndun dune délhdsni-un 'ulhni, "Hadih ts'oodun nlubeshi ts'iyawh mba hooloh sulí."

<sup>6</sup> Whulohne Moses be 'udustl'us 'uk'unáguzne, 'enne nyo 'et hudilh'ts'i 'ink'ez 'uhinínzun,

<sup>7</sup> "Mbe na'dunúdzun whe 'utni, Yak'usda ch'az yalhdruk. 'Aw 'oh dunene lubeshi n'un hutoolhdilh aít'oh, Yak'usda 'en za lubeshi n'un tulhdilh whe 'unt'oh."

<sup>8</sup> 'Et Sizi duyughi be daja huninzun t'ewhunínzun 'et 'ahoh 'ubulhni, "Dáhoont'oh huwa 'oh te nuní nahzut?"

<sup>9</sup> Ndet 'uk'enus huwa lhúhoolna' ndun dune délhdsni-un 'udutásnelh, 'Nlubeshi mba n'un tis-dil,' k'us 'Dunadindaih 'ink'ez ninya?"

10 Whunoh untistun, yinka dune ye', 'en njan ndi yun k'ut lubeshi n'un tulhdilh-un ooba hoont'oh." 'Inka ndun dune délhdsni-un 'ulhni,

11 "Nyudúsní, ookw'usinti-i ilhchoot 'ink'ez nyoh ts'e nándalh."

12 Ts'iyawh hinilh'en whe 'a ho dunadija, yuk'usti-i yilhchoot 'ink'ez ts'iyanne nalh whenája. Soo ts'iyawh buba hooncha 'ink'ez Yak'usda hidálhti' 'ink'ez 'uhútni, "Aw whutsoda' 'et duhoont'oh-un lhts'uhooş'en."

### *Sizi Levi, "Anih," yúlhni*

13 'Et cha za Sizi taba ts'e naóosja. 'Ilhozdíline highu nindil whe 'et whubodulh'eh.

14 'Et Sizi 'oh whuya uyalh whe Alphaeus ooye' Levi, Capernaum whenkuti huwunlí ha sooneya náldzooch-un, 'en Sizi yutilh'en 'et 'uyúlhni, "Sunanyalh." 'Et Levi dudinya 'ink'ez hik'oh ts'e oot'en ha yuntizya.

15 Hukw'elh'az 'et Levi ooyoh lhanne ndunne sooneya nalhdzóohne 'ink'ez lubeshi 'ulh'enne, Sizi yugha hodul'ehne cha 'et bula na'ut'alh.

16 'Et Moses be' 'udustl'us 'uk'ununáguzne 'ink'ez Pharisee didowhne, Sizi hinilh'en nyoonne lubeshi 'ulh'enne, 'ink'ez sooneya nalhdzóohne bula na'ut'alh. Nyoonne Phariseene Sizi yugha hodul'ehne hubuhodulhkut, "Dáhoont'oh huwa ndunt'óhne bula 'a'alh?"

17 Sizi budánt's'o 'ink'ez 'ubulhni, "Mbene la soo 'únt'ohne 'aw yoo be duyun-un halhe'hunízun, mbene la ndudáne, 'enne za yoo be dúyun-un ka' huninzun. 'Et whuz un'a sí cha dune ts'ih'un 'unt'oh na'dunúdzunne ba whusálhusyal, lubeshi

'ulh'énne lht'anahunoodilh hubudutásnelh 'et wheni whusásya."

*Dune soo huhooni-un hukwa hoodulhkut*

18 'Et John dune too be 'ulh'en-un yugha hodul'ehne 'ink'ez Phariseene bugha hodul'ehne cha soo húhoonih whe 'uyoonne Sizi highu nindil 'ink'ez 'uhuyúlhni, "Et dáhoont'oh huwa John dune too be 'ulh'en-un yugha hodul'ehne 'ink'ez Pharisee bugha hodul'ehne soo húhoonih 'et hoonts'i nyun ngha hodul'ehne, 'enne gak?"

19 Sizi 'ubúlhni, "Andit lhghuskéne ba nóye 'ul'en de, ndunne bughu nusdílne soo húhoonih la nahzun eh? Ndun dune oo'at whuzdli'-un, 'et butoh usda de, 'aw nduhóoneh ait'oh.

20 'Et hoonts'i whusaóotilts'ulh ndet la ndun dune 'at ut'í-un bughu nayítálchulh. 'Et dzin whusahóolts'ut de, 'oh de za soo húhootanih."

21 "Aw 'ilhoghun naih 'andidi-i naih jut be naoolhkut ait'oh. 'Et ndúja de, ndi naih 'andidi-i be nalhkut-i, nyoo naih jut nalhkut-i bulh hanaitich'ulh 'ink'ez 'on nus hooncha tileh.

22 'Et whuz un'a 'aw 'ilhoghun ts'ekoo too', 'awhuz 'ut'en-i, 'uzus 'ujut-i be húyoolhdzeh huba lhe'hóot'oh. 'Et nduhúyinla de nyoo ts'ekoo too' zus 'ujut-i ook'otáltulh 'ink'ez nankilt'oh ts'ekoo too' 'ink'ez oozus bulh ninta' tit'elh. Ts'ekoo too' 'awhuz 'ut'en-i 'uzus 'andidi-i be óoldzeh huba' hoont'oh."

*Nahulyis dzin hukwa' hoodulhkut*

23 'Et doo cha nahulyis dzin 'uhoont'oh whe, Sizi 'ink'ez yugha hodul'ehne tubulh tl'o k'ut 'oh whuya hidulh whe, tl'o mai' hoonuyin.



24 'Et Phariseene Sizi 'uhuyúlhni, “Nilh'en dáhoont'oh huwa ngha hodul'ehne nats'ulyis dzin 'et 'uhut'en? 'Aw 'et nduhóot'en huba lhe'hoot'oh.”

25 Sizi 'ubúlhni, “Aw lakw hukw'u yalhúldih David dája 'oh da', yoo'alh-i hooloh whe yulh 'út'enne te buye'ífts'ul whe 'et 'uja,

26 Yak'usda ooyoh 'et danínya 'ink'ez nyoo lhes Yak'usda gha t'aih-i, 'i yu'alh 'ink'ez yulh 'ut'enne, 'enne cha huyan'al. Lubretne 'aw 'enne za huyoo'alh huba'hoont'oh, 'et hoonts'i David 'inkez yulh 'ut'enne cha nduhuja. 'Oh da' Abiathar 'en lubretne bumoodih unli whe' hooja.”

27 'Et Sizi 'ubúlhni, “Nahulyis dzin dune whe soo' hoot'e' ha 'oohoolya, 'ink'ez dune, 'enne 'aw nahulyis dzin huba lhe'hílnel.

28 'Et huwa yinka dune ye', nahulyis dzin 'et hoonts'i hukwa' ninzun k'un'a 'ut'en.”

### 3

#### *Sizi Gri dune oola únduda-un soo na'yinla*

1 'Et Sizi Lizwif bulugliz ts'e naóosja. 'Ilhoghun dune oola 'aw ye nulhé'ust'en-un, 'et usda.

2 'Et Phariseene tube Sizi highunli nahulyis dzin tilah nyoon dune ka únli-un nayoolhyih, hukwa hik'ého'alh-un, 'et hukwa highunli.

3 Sizi nyoon dune oola ka únli-un 'ulhni, “Dunadindaih 'ink'ez ndiz nus ínyalh!”

4 'Et Sizi uboodulhkut, “Neghá whunt'ai eh nahulyis dzin, 'ula' ts'utinelh k'us 'uts'uduntálhda, uztilhyih k'us gak uztilhtselh?” 'Aw dája lhodinél.

5 Sizi tube hunílch'e whe butunuyú'en 'et hoonts'i whudulhyoh bugha té'ninzun, stabe butsi dunuts'un. 'Et nyoon dune ka únli-un yulhni,

“Lhts'edílnih!” Nyoon dune lhts'edilhni ibulh 'ilhoghi oola k'un'a soo ná'uja.

<sup>6</sup> 'Et 'ahoh Phariseene nyo lugliz tenáhundil 'ink'ez Herod didowhne bulh highu yalhduk nts'en'a Sizi hituzilhghelh 'et wheni lhahóduleh.

*'Ilhozdíline bunghun taba húdilhts'i*

<sup>7</sup> 'Et cha za Sizi yugha hodul'ehne tubulh Galilee bun ts'e náhoosdil. Galilee keyoh whut'enne whuz huyoonizdíl 'ink'ez lhelhts'iz de keyoh ts'e haíndilne tubulh. Judea ts'e haíndilne cha,

<sup>8</sup> Jerusalem whut'enne cha, Idumea ts'e haíndilne cha, Jordan koh whanyan whut'enne cha, 'ink'ez ndunne Tyre 'ink'ez Sidon whut'enne, 'enne cha, ts'iyawh Sizi highe' 'ilhozdil lhat te ne'út'en huyulh 'údants'o 'et huwa.

<sup>9</sup> 'Ilhozdíline huldlai 'ink'ez Sizi huyulh lhedindil 'et whuch'a yugha hodul'ehne, “Ts'i sba lhadáhleh,” 'ubúlhni.

<sup>10</sup> Lhane ndudáne soo na'binla 'ink'ez 'uyoonne hit'aóonalh hukwa' hut'en

<sup>11</sup> 'ink'ez mbene la ntsi-i nudúdeh-i buyudíndane, Sizi hitulh'ih te, hibut nachánuldulh, 'ink'ez hahúzulh whe 'uhutni, “Nyun Yak'usda ooYe' inli whe 'int'oh.”

<sup>12</sup> 'Et Sizi khuniti be ndunne ntsi-i nudúdeh-i 'ubúlhni, “Khun mbe 'ust'oh doohtni' junih!”

*Whunizyáne 'on 'at nane, 'enne Sizi 'et 'utahábanla*

<sup>13</sup> Shus k'ut ndo whenya whe mbene la buka' ninzun 'enne buka' dani' 'ink'ez hits'o whúsaindil.

<sup>14</sup> Whunizyáne 'on 'at nane, 'enne 'utahábanla. “Sulh 'óoht'e' ha 'utahanóhisdla,” 'ubúlhni, “Dune bulh yátihduk ha nohtis'alh

15 'ink'ez ntsi'-i nudúdeh-i dune yáhananoohyoot 'ink'ez dune soo na'boolh'en-un, 'et nohtl'ahóos'ai."

16 Ndunne whunizyane 'on 'at nane, 'enne 'utahábanla Simon, 'en Sizi "Peter" naidútni.

17 James 'ink'ez bulhutsin John Zebedee ooye'ke 'enne Sizi Boanerges nabudátni, ndi 'oozí'-i "huskéne" ni whe 'utni;

18 Andrew, Philip, Bartholomew, Matthew, Thomas, James Alphaeus ooye', Thaddaeus, Simon huwu daóodit'owh-un,

19 'ink'ez Judas cha 'en Sizi be ná'oodutakulh-un.

### *Netsudule Sizi Gri ooyudinda hutni*

20 'Et yoh ts'u náhoosdil. 'Et doo cha za 'ilhozdilne huldlai k'et Sizi 'ink'ez yugha hodul'ehne bulh 'uhuti'ulh, 'et hoonts'i 'aw 'uhooneh aít'oh.

21 Lhane dune 'uhutni, "Beni hooel" hutni 'ink'ez ook'ekene huyulh údants'o whe hika natis-dil dudení yit ninta' 'oot'en whuch'a.

22 Moses be 'udustl'us 'uk'ununáguzne, Jerusalem ts'u haíndilne, 'enne 'uhutni, "Beelzebul ooyudínda 'en yugha óonin'ai huwa 'ut'en ntsi'-i nududeh-i bughu whenábunuyukw."

23 'Inka Sizi, "Anih," hubúlhni, 'ink'ez bubulh náwhulnuk higha hodool'eh ha, "Nts'en'a netsudule dich'oh nadudúntíjuhl?"

24 Keyoh whut'enne lhch'az nehúdindil 'ink'ez lhehúndil de, 'et keyoh gak whutale,

25 k'us 'ilhoghun yoh whut'enne lhch'az nehúdindil de, 'et yoh whut'enne ts'iyawh yahitáduh.

26 'Et ntsi'-i nududeh-i lhch'az nehúdindil de, 'aw sa' 'uhoot'e' aít'oh lhch'á náhúsdil 'ink'ez la gak hooel'.

*Mbene la Ndoni ch'az ditni be yalhdukne, 'aw buba whunaoodotnoh ait'oh*

<sup>27</sup> “Dune ulhtus-un ooyoh dahá' danyuz 'ink'ez te'óoleh nehooloh, 'udechoo dune ulhtus-un yulhghel de, 'et de za yughu té'tileh.

<sup>28</sup> Soo ts'ih'un nohdúsní, ts'iyanne dune bulubeshi cha 'ink'ez Yak'usda ch'az yáduk-un cha ts'iyawh buba n'un whutildulh.

<sup>29</sup> 'Et hoonts'i mbene la Ndoni ch'az yálhdukne, 'enne 'aw bulubeshi buba n'un yutooldilh ait'oh, 'ilhiz wheni lubeshi hut'i.”

<sup>30</sup> Sizi ubudani'-un, 'et huwa ndunne Moses be 'udustl'us 'uk'ununáguzne 'uhútni, “Ntsi'-i nudúdeh-i ooyudínda!”

*Sizi ooloo 'ink'ez bulhutsinke hits'u tídulh*

<sup>31</sup> 'Et Sizi ooloo 'ink'ez bulhutsinke te whusahándil yoh yoo 'az ts'e, 'et nódilhya whe yoh ts'e khuni hits'o tl'ain'ai.

<sup>32</sup> Dune 'ilhozdílné Sizi hinat dilhts'i 'ink'ez 'et 'uhuyúlhni, “Nilh'en nloo 'ink'ez nyulhutsinke n'at 'az 'uhut'en 'ink'ez nka' hoodulhkut.”

<sup>33</sup> 'Et Sizi 'ubúlhni, “Mbe la sloo k'us mbene la sulhutsinke?”

<sup>34</sup> Ts'iyawh dilhts'íne butunúyuz'en 'ink'ez 'utni, “Whunulh'en njan ndunne, 'enne sloo 'ink'ez sulhutsinke cha 'uhint'oh.

<sup>35</sup> Mbene la Yak'usda k'úne' 'ut'en unli-un, 'en sulhutsin, sulhtus, 'ink'ez sloo 'uhint'oh.”

## 4

*A'nulé-un oogha whúts'odul'eh*

<sup>1</sup> 'Et bunghun Galilee huwhútni-un, 'et doo cha za 'ilhozdilne Sizi higha óozdil 'ink'ez hubodulh'eh. 'Ilhozdilne huldlai k'et ts'i bet tl'adida'. 'Et ndanus

le dodikelh whe 'et whuts'un 'ilhozdilne taba nódilhya whe hubodulh'eh.

<sup>2</sup> Lhat-un whe hukw'u bubulh nawhulhnuk huwa há hodooh'eh 'et wheni.

<sup>3</sup> “Soo zúlhts'ai 'ilhoghun 'a'nule-un, 'á'untileh ts'u whenya.

<sup>4</sup> 'Et 'a'nule whe ooloh ti nanánkat. 'I dut'aiyaz whusahándil 'ink'ez ts'iyawh hinildil.

<sup>5</sup> 'Et ooloh tse toh nanánkat, 'ankw'us yunyaz hooloh-un, 'et huwa 'ahoh hánuski.

<sup>6</sup> Ooghih hooloh 'et huwa hasain'ai whe ts'iyawh yanúdízgi 'ink'ez gak suli'.

<sup>7</sup> 'Et ooloh cha whus cho tanínkat. 'I cha whus cho whutoh bulh hainanyai bulh lhéwhultloh 'ink'ez 'aw hálhniyil.

<sup>8</sup> 'Et 'onghoh-i yun unzoo-i k'ut nanánkat whe soo hananyai 'ink'ez oomai' whulukhi tat whunizyai (30) oomai' suli', whulukhi lhk'utat whunizyai (60) oomai' suli', 'ink'ez whulukhi whunizyat whunizyai (100) oomai' suli'.”

<sup>9</sup> 'Et Sizi 'ubulhni, “Mbe la oodzo hoonine, 'enne huyoozólhts'ai' huba' hoont'oh.”

*Oogha whúts'odul'eh-i, 'i di unli whe' 'unt'oh?*

<sup>10</sup> 'Et Sizi dich'oh 'únt'oh whe whulohne yoozálhts'ai'ne whel'a'ne bulh Sizi higha óozdil 'ink'ez 'uhuyúlhni, “Dája dani'-un, 'et neba hukw'u nuhílhye'.”

<sup>11</sup> Sizi ndúbulhni, “Nts'en'a 'utinelh Yak'usda dudune'ne hik'úne' 'ut'en-un, 'andit whuts'un dune ch'á nona'i'. 'Et 'andit ts'iyawh nohba hahónla t'eoonohzeh ha, 'et hoonts'i 'uyoonne dune, 'enne higha hódool'eh k'un'a za bubulh yáduk.

12 'Et huwa:  
 'Honilh'en 'et hoonts'i la 'aw lhuhuhoos'en oole'.  
 'Uhoozílhts'ai 'et hoonts'i la 'aw  
 t'eluhonoosze.  
 'Et bubeni taóodilts'ut 'ink'ez Yak'usda ts'u náhulh'a  
 de 'et bulubeshi buba 'ún yutilhdulh.' ”

*'A'nule-un oogha whúts'odul'eh-un, 'et Sizi neba  
 hukw'u nuhúlhye'*

13 'Et Sizi 'ubúlhni, “Ndi oogha hódulh'eh-un, 'aw  
 ts'ih'un nelhúwhu'al de, 'et nts'en'a suba 'oohne  
 'uyoo oogha hódutilh'eh-un ts'ih'un neootah'alh?”

14 'Et Sizi ndúbulhni, “Yak'usda ooghuni 'i  
 'uyulh'en 'á'nule-un 'aínule, 'et whuz un'a Yak'usda  
 ooghuni 'uhuyulh'en.

15 Whuloh te Yak'usda ooghuni ti nanúkat, 'i hid-  
 its'o te, 'et 'ahoh Satan khuni budzi bughu yílhchuk.

16 Ndi ndai da' tse toh 'anilya, ndunne 'i k'un'a  
 za 'uhint'oh. Ndi Yak'usda ooghuni hidits'o 'ink'ez  
 soo 'ahoh huhóont'i' whe huyílhchuk.

17 'Et hoonts'i didutch'oh 'aw bughih hooloh  
 le'hint'oh. 'Et huwa 'atsulyaz za buba 'alha'  
 hoont'oh. 'Ink'ez ndi khuni 'i gha dzoh nuhudeh  
 'ink'ez 'onghohne buch'az huditnih. 'Et huwa 'aho  
 ndi khuni hiladutnih.

18 N dai la whus toh 'anankat-i le'unt'ohne, 'enne  
 ndiz un'a 'uhint'oh.

19 'Enne khuni hidits'o, 'et hoonts'i ndi yun k'ut  
 huwu ni udli-un, ndi yun k'ut hoonzoo' hoont'oh-  
 un, 'ink'ez ndai la ndi yun k'ut huhóont'i' tune'  
 hut'en-un, 'et 'i ts'iyawh whus cho 'i be bulh  
 lhe'ullhuk. 'Et huwa 'aw lhadúlyane hoole' ait'oh.

20 'Et whulohne yun unzoo-i k'ut nanánkat 'i un-  
 duhúlt'oh Yak'usda ooghuni hidits'o, huyílhchuk,

'ink'ez dudzi yo-un nehídi'aih, 'et oomai' whulih. Whulohne tat whunizyai (30), whulohne lhk'utat whunizyai (60), 'ink'ez whulohne cha whunizyat whunizyai (100).”

*Too dízk'un kw'uz yo yudin'ai-i Sizi yughu yal-duk*

<sup>21</sup> 'On 'un Sizi ndúbulhni, “Too dízk'un dune daínin'ai 'ink'ez yuk'uz yoná'diz'ai tilah k'us lili t'a tilah 'aiyan'ai? 'Awundooh! Hukw'us'ai-un, 'et hukw'éyi'aih.

<sup>22</sup> 'Et huwa ndai la whu'iz 'unt'oh-i, ts'iyawh ts'et hatíkulh.”

<sup>23</sup> 'Et Sizi 'ubúlhni, “Mbe la oodzo hoonine, 'enne huyoozólhts'ai' huba' hoont'oh.”

<sup>24</sup> 'Et cha ndúbulhni, “Huwahli 'ink'ez soo cho soo zúlhts'ai de, soo la oogha hódoolh'eh whuz un'a za Yak'usda 'on 'un cha la nohla 'ooneh.

<sup>25</sup> Mbene la sghuni soo cho huyoozílhts'aine, 'enne 'on 'un cha huyootuzálhts'ilh 'ink'ez higha hódutil'eh. 'Et bugha whútat'alh 'ink'ez mbene la lhuhuyootuzálhts'ilhne, 'enne sghuni hidánts'o 'i hoonts'i hinaoodutilnoh.”

*Haníyeh-i oogha whúts'odul'eh*

<sup>26</sup> 'Et Sizi 'utni, “Nohbulh naóowhutiznuk Yak'usda ook'úne' whut'en-un, 'et huwun dune lhé'ut'en 'anulye-i 'anúle whuz un'a 'unt'oh.

<sup>27</sup> 'Et hukw'elh'az 'ulhdzis usti 'ink'ez dzenis 'et n'awh ne'út'en, 'et ndulyiz whe 'ainanla-i ook'unónultalh 'ink'ez haníyeh 'et hoonts'i 'aw t'oonúszun dat'en whe hanúlhyih.

<sup>28</sup> 'Et yun 'i gha hanúlhyih 'ink'ez oomai' whulih. 'Udechoo yun ghu nuki 'et nuyih 'ink'ez dinyiz lhih te oomai' whulih.

29 'Et oomai' nut'ih te 'et dune lufoo be yut'us 'awet há' nukat newhúninzut 'et huwa."

*Haníyeh-i Mustard huyúlhni 'i oogha whúts'odul'eh*

30 'Et Sizi 'utni, "Daja uzdutinelh whe Yak'usda ook'úne' whut'en-un, 'et hukw'u nuts'úhulhye' whe hígha hódool'eh 'i ook'únats'otilnuk?

31 'Uk'enus 'anulye-i nintsool-i, 'i mustard huyúlhni. 'I dune yilhchuk 'ink'ez 'ainulih.

32 'Et hanúlhyih te, 'ink'ez dilhtán-i 'uk'enus 'udilcho lhih oozischum dincha whe lhts'enunúlhye' 'et dut'aiyaz yutoh net'o ulih."

33 Lhat-un higha hódool'eh ha bubulh yálhduk dáhoolcho-i be t'ehontizeh-un, 'et za hukw'u bubulh náwhulnuk.

34 Higha hódool'eh-i, 'i be za bubulh yálhduk 'et hoonts'i dich'oh 'úhint'oh te yugha hodul'ehne, 'enne soo cho buba hukw'ú nuhúlhye'.

*Whudutilhts'ut whe Sizi whudílghel*

35 'Et hulhgha za Sizi yugha hodul'ehne 'úbulhni, "Nyan tadatus ts'e uztooke'."

36 'Inka 'ilhozdilne buch'a nahusdil yugha hodul'ehne ts'i be hándil, Sizi 'uda' ye usda-i, 'i be nyan hutizki 'uyoo ts'iyaz cha bubulh tizkat.

37 Khunsul nilhstsi'ulhtus tizts'i whe tatsi dincha k'et ts'i be tádutih 'ink'ez 'ankw'us too be when-dunimbun.

38 'Et Sizi ts'i niz ts'e 'et tse'alh k'ut tsenilh'al 'ink'ez nanisti. 'Et yugha hodul'ehne ts'e nahinílhdzut 'ink'ez 'uhuyulhni, "Nehodulh'eh-un, 'awet yats'itádlá 'aw neghu ni lhínloh?"

39 Sizi dudinya whe too k'ut nilhstsi khuni ulhtus-i be hukwa' yudáni', "Nilhstsi, 'etsul 'ineh," 'ink'ez, "Tatsi nulhózina," 'ink'ez 'et 'awet dínghel.



40 'Et Sizi yugha hodul'ehne ndúbulhni, “Da-hoont'oh huwa stabe nulhjut, 'aw eh bé 'alha' hoont'oh-i lhuht'ih whé aht'oh?”

41 'Et tube whéhunilhjoot 'ink'ez 'ulhodútni, “Dant'oh-un dune unli whe 'unt'oh? Nilhts'i 'ink'ez tatsi bulh hoonts'i yuk'úne' 'ut'en.”

## 5

*Dune ntsi'-i nudúdeh-i ooyudúlts'-i-un Sizi soo ná'yinla*

1 'Et bun k'ut nyan hoozki whuz Gadarenne bukeyoh 'et 'úhoont'oh.

2 Soo Sizi ts'i bé hainya ibulh 'ilhoghun dune tse bet dune 'adinla-un whuz de haínya.

3 Ndun dune tel'en ntsi'-i nudúdeh-i, 'i ooyudínda 'ink'ez ts'un k'ut 'et whut'i. 'Aw dune lhuztih t'l'ool be hoonts'i whehídolht'i aít'oh.

4 Lhat whe oola 'ink'ez ooke bulh huyulhghelh 'et hoonts'i 'oh totsuk lhuztih t'l'ool k'unuyúch'us 'ink'ez lhuztih ooke be lhulh'oo-i, 'i cha yayalh'us. Ulhtus k'et 'aw dune hich'a' oolhdeh aít'oh.

5 Dzin 'ink'ez 'ulhdzis 'i bulh ts'un k'ut whutoh 'ink'ez nódist'ai-un, 'oh nuya whe 'aldzul 'ink'ez tse be oodudut'as.

6 Dzoh nilhdza'-un, 'et yughusyín whe Sizi yu-tílh'en. 'Ahoh yuts'u tílhgai 'ink'ez dugwut si be yubut nachánitno,

7 'ink'ez soo 'ultus-un 'aldzul whe 'utni, “Sizi 'uk'enus Yak'usda ooYe' ndet sts'u húkwa' ninzun. Yak'usda 'int'oh 'inka nts'u tédusdlih dzoh nusílhdzut iloh.”

8 'Et ndutni whe Sizi ndúyulhni ntsi'-i nudúdeh-i ndun dune ooyáhanaindaih.

9 'Et Sizi yoodulhkut, “Ndai la nyoozi?” yúlhni. 'Et 'utni, “Legion, 'i soozi' 'unt'oh. 'I lhane lhuganne 'uts'int'oh ni whe 'utni.”

10 'Et ntsi'-i nudúdeh-i Sizi soo yuts'u tédudlih, “Njan keyoh whuch'a netolh'a' junih,” yúlhni.

11 Dzulh enghoh 'et gugoos lhai 'et 'a'álh.

12 'Et ntsí'-i Sizi ts'u tehududlih n'únne gugoos 'enne buts'u néilh'alh 'et de la buyúздоodeh.

13 'Et huwa 'ahoh Sizi butl'ahón'ai ntsi'-i nudúdeh-i dune yuts'a hanádide 'ink'ez gugoos 'i yudande. Gugoos 'ankw'us 2,000 'unt'oh, 'i ts'iyawh whenghólghaz 'ink'ez too yanghan.

14 'Et nyoonne gugoos ghunline whehílghaz 'ink'ez keyoh whutakhuni hunin'ai. 'Et lhane whusaíndil dáhooja hontilh'elh ha.

15 'Et Sizi highu nindil 'ink'ez dune hinilh'en ntsi'-i nudúdeh-i ooyudúlts'i inlé'-un, 'et hukw'usda beni oogha nádilts'ut 'ink'ez soo dint'oh cha 'unt'oh. Buba hooncha k'et tube whéhunilhjoot.

16 'Et mbene la hon'énne, 'enne dune hudáni' ndun dune ntsi'-i nudúdeh-i ooyudúlts'i inlé'-un dája la 'ink'ez gugoos ghun cha.

17 'Et Sizi highu tedudli bukeyoh whuch'a naóoja' ha.

18 'Et Sizi ts'i be nádaih 'et ndun dune mbe la ntsi'-i nudúdeh-i ooyudúlts'i inle'-un, 'en Sizi yuts'u tédudlih, “Nyulh 'óosneh,” yúlhni.

19 'Et Sizi, “Awundooh,” yúlhni 'ink'ez 'uyúlhni, “Nyoh ts'un naíndalh 'ink'ez nk'ekene te hubudíni dalcho 'i be la nyuMoodihti nts'un oodzi únzoo 'ink'ez dalcho 'i be nla 'uja.”

20 'Et ndun dune whenája 'ink'ez whunizyat-un keyoh 'et whutulhuséya Sizi daíyinla whe yula 'uja

'ubúlhni. 'Et mbene la yudits'one ts'iyawh buba hooncha.

*Sizi Jairus ootse' dunaidilhti 'ink'ez ts'eke Sizi yunaih t'aíznai-un*

<sup>21</sup> 'Et Sizi nyan tadatus ts'e whenáhiki 'ink'ez bunghun whuzih lhane dune higha óozdil.

<sup>22</sup> 'Et Lizwif bulugliz whumoodih Jairus huyúlhni 'en yughu ninya 'et Sizi yutilh'en whe yubut nachániti.

<sup>23</sup> 'Ink'ez tube cho yuts'u tédudlih, “Ustse'yaz 'awet datítsa, sulh náint'us 'ink'ez ook'udólni sih soo ná'ootne 'ink'ez khoona' sih.”

<sup>24</sup> 'Et 'awet Sizi yulh nátist'az. 'Et whuz lhane dune yulh tizdil k'et lhts'un ún'a huyúlhedindil.

<sup>25</sup> 'Ilhoghun ts'eke tube dzoh nuzut whunizyat 'on 'at nat yus k'ut 'et duwhulyiz whe 'uskai' 'uyulh'en-un,

<sup>26</sup> yoo be dúyunne lhane cha hukwa' huyalh'en. Duzooneya ts'iyawh gak yulh'tsi 'et hoonts'i nus za lhe'ínelh.

<sup>27</sup> 'Et Sizi yulh údants'o 'et huwa dune toh Sizi yut'a ts'e yugha ninya 'ink'ez oonaih yut'aíznai.

<sup>28</sup> “‘Ants'i oonaih 'i te oot'aízasnai de 'et de la soo ná'ootne,” dich'oh 'et ndunínzun.

<sup>29</sup> 'Inka Sizi yunaih 'i yut'aíznai ibulh 'et 'ahoh 'uskai' 'uyulh'en-un 'etsul 'uja 'ink'ez 'ahoh t'éoonanzin whe dzoh nuzut-un soo ná'uja.

<sup>30</sup> 'Et 'ahoh Sizi t'éoonanzin yé ulhtus ye dune la'ut'en-i ooloh oots'ahadílts'ut. 'Et 'ilhozdílne but's'u nálh'a 'ink'ez 'utni, “Mbe whe 'uja snaih yut'aíznai?”

<sup>31</sup> 'Ink'ez yugha hodul'ehne huyúlhni, “Dadíni whe' dini? Lhe'ultsuk 'ilhozdilne lhane whe nyan

do hahúnildo 'ink'ez, 'Mbe 'uja snaih yut'aíznai dini?' ”

<sup>32</sup> 'Et hoonts'i Sizi mbe 'uja-un yukuyú'en.

<sup>33</sup> 'Et nyoon ts'eke daja whe soo ná'uja t'oonanzin whe butahaínya whenuljut k'et dutlut 'ink'ez Sizi yubut nachániti 'ink'ez khuni 'alha' 'unt'oh-i be ts'iyawh yulh náhoolnuk.

<sup>34</sup> Sizi 'uyúlhni, “Stse' be 'alha' hoont'oh-i int'i 'et huwa soo ná'inja. Ndzi hóont'i' whe natonja' 'ink'ez ndai la be dzoh ninzut-i soo ná'ontneh.”

<sup>35</sup> 'Et 'awhuz Sizi nusíyilh whe khuni na'áne Jairus ooyoh ts'e haíndilne 'uhuyúlhni, “Ntse'yaz dazsai, ndun dune hodulh'éh-un di ha 'on 'un ooghu tédínlih?”

<sup>36</sup> 'Et Sizi 'aw 'oh cha lhnízun daja hutni whe ndun lugliz whumoodih 'uyúlhni, “Aw whéniljut hoonts'i 'ants'i mba 'alha hot'e'.”

<sup>37</sup> 'Aw 'uyoonne dune dulhúlhtildulh ndunne Peter cha, James cha 'ink'ez bulhutsin John cha, 'enne za hiyulh tizdil.

<sup>38</sup> 'Et 'awet Lizwif lugliz whumoodih ooyoh ts'e hoozdil 'et Sizi whunilh'en ndulcho whe tahuditni 'ink'ez tso yahalhduk.

<sup>39</sup> Sizi yoh danínya 'ink'ez 'ubúlhni, “Di ha sdabe tádahtni 'ink'ez ahtso? Ndun ts'oodun 'aw dálhitsal 'ants'i usti whe 'unt'oh.”

<sup>40</sup> 'Et 'awet ts'iyawh highudloh. 'Inka ts'iyawh tenábunilh'a'. Ts'oodun oobá 'ink'ez ooloo bulh hubílhchoot, yugha hodul'ehne tane cha 'ink'ez ts'oodun sulhti ts'e danínya.

<sup>41</sup> 'Et ts'ekeyaz yula ílhchoot 'ink'ez 'uyúlhni, “Talitha koumi,” 'et dakelh k'un'a, “Ts'ekeyaz dunadindaih nyudúsni,” ni whe 'utni.

42 'Et 'ahoh dunadija 'ink'ez nádinya. Nyoon ts'ekeyaz whunizyat 'on 'at nat be yus k'ut 'et ndúhooja whe soo ts'ih'un buba hooncha.

43 Sizi soo khuni ulhtus-i be 'ubúlhni, “'Et dune dóhni' junih, 'ink'ez hoonliyaz yuti'úlh-i oogha óoh'alh,” 'ubúlhni.

## 6

### *Sizi Nazareth whut'enne ch'a hinílhjoot*

1 'Et Sizi nyo usda-un whuch'a nasja 'ink'ez dukeyoh ts'e whenája. Yugha hodul'ehne cha huyulh whenadil.

2 Nahulyis dzin 'et Lizwif bulugliz whubodulh'eh whe lhane dune 'et dilhts'íne hidánt's'o whe tube buba hooncha 'ink'ez 'uhútni, “Ndun dune nts'ez de hahónla whe 'utni? Ndi whunih-i be nts'ez dehahónla whe 'utni? 'Et nts'en'a 'ut'en sdabe huwa 'ít'en te ne'út'en?”

3 Yoh 'uwuhulh'en-un, 'en iloh lakw 'unt'oh? Mary ooye' 'et bulhutsinke cha James, Joses, Judas, Simon, 'ink'ez bulhtuske cha iloh nja huwhut'i?” 'Et 'inka hits'u disnih.

4 'Et Sizi 'ubúlhni, “Yak'usda be nus hóo'en-un yalhduk te ndulcho whe hidílhiti', 'et hoonts'i ookeyoh whut'enne, soo didutch'oh oonadneke 'ink'ez ooyoh whut'ine cha, 'enne za lhuhidílhiti'.”

5 'Et huwa nyo 'et Sizi 'aw huwa 'ít'en te ne'óot'en aít'oh, 'et hoonts'i whulohne ndudáne, 'enne za buk'udílhni whe soo ná'bulh'ih.

6 'Et ndunne 'aw be 'alha' hoont'oh-i lhahuyít'ih, 'et Sizi ooba hooncha. 'Ink'ez whunat keyoh 'oh nuya 'ink'ez dune hubodulh'eh.

*Yugha hodul'ehne whunizyane 'on 'at nane, 'enne Sizi whébalh'a'*

<sup>7</sup> 'Et 'awet nyoonne whunizyane 'on 'at nane, “Anih,” hubudáni\* 'ink'ez nane hinli whe lhelhts'un whebalh'a'. 'Ink'ez hiye úlhtus-i bugha nín'ai ntsi-i nudúdeh-i dune yudúlts'ine buts'a hanáhinooyoot ha.

<sup>8</sup> 'Ink'ez khuni ulhtus-i butl'adán'ai, “Tih'us ts'e hoonli te toohla' junih! T'alh-i cha, 'ézdla-i cha, k'us sooneya te bulh ts'údoh'oo junih! Tuz 'i za dutóohtan.

<sup>9</sup> Be kets'alh'a-i 'ink'ez dzoot'an 'ilhiz be súhke-i, 'i za be 'óohneh.”

<sup>10</sup> 'Et 'udun cha 'ubúlhni, “Keyoh nah'az de dune duyoh danoh honilhti de, 'et yoh 'et 'oohke' 'uts'un keyoh ts'e tíh'us whuts'un.

<sup>11</sup> 'Et keyoh nenáh'az-un dune nohts'u hódilh'oh de k'us lhunohodústs'o de huwu nátóoht'as 'ink'ez wholez ch'a nohke naóohghat. 'Et la dahúja-un t'ehonoozeh. Ts'ih'un nohdúsni Sodom 'ink'ez Gomorrah whut'enne sdabe hintsi'. 'Udék'ez dzin de huyé dzoh nutízut-i ba nús 'et mbe la lhunohdústs'one dzoh notizut.”

<sup>12</sup> 'Et 'awet whehándil 'ink'ez dune Yak'usda ooghuni be bubulh yáhulhduk, “Nohlubeshi ch'a lht'ananoohdilh,” hubuhútni.

<sup>13</sup> Lhane ntsi'-i nudúdeh-i ooghu dilhts'íne bughu whenábonanyoot 'ink'ez dune lhane undudáne khe be 'ubuhulho whe soo ná'buhalh'en.

*John dune too be 'ulh'en-un, 'en hizilghí*

<sup>14</sup> 'Et 'awet bulerwe Herod huyúlhni-un yulh údants'o Sizi dulcho whe búlh nukhuni uzut. 'Ink'ez 'utni, “John dune too be 'ulh'en-un 'ut'en.

\* 6:7 'Enne whel'a'ne 'uhint'oh.

Dazsai inle' 'ink'ez nahítna' 'et huwa Yak'usda ye ulhtus-i ooghi diz'ai whe 'út'en whunul'en te ne'út'en."

15 'Et whulohne cha, "Elijah 'ut'en," hutni. 'Et 'uyoonne cha 'uhutni, "'Uda' hukw'un'a Yak'usda be nus hoo'en-un 'ut'en," hutni.

16 'Et bulerwe Herod whulh 'údants'o whe 'et 'utni, "John dune too be 'ulh'en-un 'ut'en. Ootsi sba k'uhiníntsel inle' da', 'et hoonts'i la nakhítna'," ni.

17 Herod dich'oh John dune too be 'ulh'en-un 'ahuyoo'alh huwá bulh'a ínle'. Há yulhghel 'ink'ez 'ahuyán'ai. Ndun ts'eke Herodias huyúlhni-un, 'en yughusda. 'En gha' yinla ínle'. Dulhutsin Phillip oo'at lhch'a nijoot bulh hoonts'i yughusda.

18 John dune too be 'ulh'en-un Herod lhk'uzte yulhni, "Yak'usda ooghuni k'uninyis whe 'int'oh nyulhutsin oo'at zih silda."

19 'Et huwa oo'at Herodias John dune too be 'ulh'en-un yuts'u dutni 'ink'ez yuzoolhghel hukwa' ninzun. 'Et hoonts'i duki, Herod, 'en gha 'aw yuzoolhghelh aít'oh.

20 'Et Herod 'en cha John dune too be 'ulh'en-un yé nuljut, t'eeonínzun John dune too be 'ulh'en-un, ts'ih'un dune unli, 'ink'ez Yak'usda oodune' unt'oh. 'Et huwa yugha 'óoli yoozílhts'ai hóont'i', 'et hóonts'i yoozílhts'ai totsuk oodzi dútuults'uk.

21 'Et 'ilhudzin Herodias ooghá whults'ut Herod whuzdli dzin 'et dune dízti'ne 'ink'ez lhuganne moodih cha 'ink'ez Galilee whut'enne dízti'ne tubulh ts'iyawh bughu nusúya.

22 Herodias ootse' danínya 'ink'ez buba nidai. Herod 'ink'ez ooghu nusjáne tubulh buba

hoonzoo. 'Et Lerwe Herod Ndun ts'eke 'uyúlhni, "Ndai sts'o ooka' dini, 'i ngha tísdlelh," yúlhni.

<sup>23</sup> Lhat whe yuts'u náhizya whe 'uyúlhi, "Ndai sts'o ooka' dini-i ngha tísdlelh ndai lerwe be usdli-i lhulcho 'i hoonts'i ngha tísdlelh," yúlhni.

<sup>24</sup> 'Inka nyoon ts'ekeyaz 'az whenája 'ink'ez du-loo 'en yoodalhkut, "Di suba oots'u ka' doosni?" yúlhni, "John dune too be 'ulh'en-un ootsi," yúlhni, ooloo.

<sup>25</sup> 'Et ts'eke 'ahoh lerwe yuts'u naóosja 'ink'ez 'uyúlhni, "John dune too be 'ulh'en-un ootsi 'andit 'ahoh tsets'ai be sgha nín'aih," yúlhni.

<sup>26</sup> 'Et lerwe 'ahoh ni sulí 'et hoonts'i 'aw yuch'a tsédootni ait'oh, ooghu nusjáne bunalh yuts'u náhizya 'et huwa.

<sup>27</sup> 'Inka 'ahoh 'ilhoghun huwunli-un, 'adinlane dilhts'i ts'e wheyálh'a' John dune too be 'ulh'en-un ootsi whusaínoo'alh wheni. Huwunlí-un, 'adinlane dilhts'i ts'e whénya 'ink'ez John dune too be 'ulh'en-un yutsi k'únintsel.

<sup>28</sup> Tsets'ai bé nan'ai 'ink'ez ts'eke yutl'ayánkai. 'On 'un ts'eke duloo tl'ayánkai.

<sup>29</sup> 'Et John dune too be 'ulh'en-un yugha hodul'ehne huyulh 'údants'o oozí hikunásdil 'ink'ez 'ahayalhti.

### *5,000ne dunene Sizi huyoo'alh-i bugha nínla*

<sup>30</sup> 'Et 'awet whel'a'ne whusanáhidil 'ink'ez Sizi te 'ilhuhozdil 'et hidáni' nts'oh te né'hust'en 'ink'ez ndet za dune whubuhodalh'e'.

<sup>31</sup> Lhane dune whusahúdulh 'ink'ez whenáhudilh 'et huwa Sizi 'ink'ez yugha hodul'ehne tubulh 'uhútí'ulh 'et hoonts'i búgha lhúwhulhts'it 'inka



ndúbulhni, “‘Uts'un uztoodilh nts'e la whenich'oh úztit'elh-un, 'et la 'atsul naoolhyis.”

32 'Et 'awet nus ts'i be hutizki disoh ts'e whuz nehúninki.

33 'Et hoonts'i lhane dune huban'en hutizki whe 'ink'ez 'ahoh t'ehonínzun mbe 'unt'oh 'et huwa keyoh totsuk whut'enne lhane hilwus whe Sizi 'ink'ez yugha hodul'ehne tubulh butso 'et whuz hoolhghaz.

34 'Et Sizi ts'i be hainya whe lhane 'ilhozdil 'et ubunilh'en tube bugha té'ninzun 'ants'i 'usbaiyaz ooghulhídloh-i lé'hint'oh 'inka lhat-un 'et whubuwhéoodunilh'e'.

35 'Et 'awet yoo 'ún hoozulh whe yugha hodul'ehne highu nindil 'ink'ez 'uhuyúlhni, “‘Awet tube yoo 'ún hoozulh 'ink'ez njan disoh cha 'uhoont'oh.

36 Nyoonne dune ts'iyawh nabalh'alh n'aho keyoh hoontsool-un, 'ink'ez khuna-i nuyéh-un whutoh 'oho t'alh-i náhoodoket huyoo'alh-i hooloh 'et huwa.”

37 'Et Sizi 'ubúlhni, “‘Nohnich'oh hiti'ulh-i bugha náh'aih dah.” 'Et huyoodulhkut, “‘Whuz uztidulh hukwa' ninzun 'ink'ez \$200.00 k'oh t'alh-i ts'onket 'ink'ez eh bugha 'úztialh?”

38 'Et hoonts'i Sizi uboodulhkut, “‘Lhes dáltsuk aht'i 'et whunulh'en.” 'Et nahuhoon'ai whe 'et 'uhuyúlhni, “‘Kwulai' liba 'ink'ez nanki lho cha.”

39 Sizi 'et yugha hodul'ehne 'ubúlhni, “‘Ts'iyawh dune lhendun nébunulhle 'ink'ez tl'oyaz k'ut hudólts'i'.”

40 'Et 'awet dune nétl'ahudilts'i' tl'oyaz k'ut whunizyat whunizyai 'ink'ez kwulat whúnizyai whe lhaniwh te lhuhúsguz.

41 'Et 'awet Sizi nyoo liba 'ink'ez lho bulh yílchhoot ndo yak'uz ts'e yután'en 'ink'ez, “Musi,” ni whe tenadidli. 'Et lhes taidanyuz whe yugha hodul'ehne whutahayólelh ha butl'ayánla. 'Et nanki lho cha 'et dúyinla whe za butainínla.

42 Ts'iyawh 'uhan'al 'ink'ez 'uhunisdai.

43 'Et yugha hodul'ehne whunizyat 'on 'at nanki chalhyal dizbun-i lho 'ink'ez lhes bulh 'et nenínkat-i nahúyalhdzoo.

44 5,000ne dunene buts'ekoo' 'ink'ez bubuzkeh cha 'enne ndi lhes huyan'al.

### *Sizi too k'ut nuya*

45 'Aho Sizi yugha hodul'ehne ts'i be nábalh'a' 'ink'ez Bethsaida huwhútni keyoh whuz dutso whebalh'a' nyan tadatus ts'e whuz'ai. 'Et didut nyoonne 'ilhozdíline whenábalh'a'.

46 'Et whenáhidil whe tenadutidli ha 'awet buch'a násja 'ink'ez dzulh k'uz ts'e whénya.

47 'Awet húlhgha sulí' 'et la nyoo ts'i be 'andit za taniz hikelh 'ink'ez la Sizi 'en dich'oh 'awhuz nyo yun k'ut 'unt'oh.

48 Yugha hodul'ehne ubunilh'en nilhts'i dulhyo hikelh tube hunint'i, 'aw hoot'o cha aít'oh. 'Et bundada' yutilhkaí-un, 'et Sizi too k'ut uyalh whe nus whuz bughu ninya bube nghootáyalh inle'.

49 'Et hóonts'i hitilh'en too k'ut uyalh whe, “Dune tsin 'ut'en,” huninzun. Tube whéhunilhjoot 'ink'ez 'uhúldzul.

50 'Et Sizi 'ahoh bubulh yátilduk, “Nohdzi ulhtus úlhtsi! Si 'ust'en. Whenulhjut íloh,” 'ubúlhni.

51 'Et ts'i bet bughu dénya. 'Et 'awet oozts'i 'ink'ez yugha hodul'ehne tube buba hooncha.

52 Whutsoda' liba dáyinla la 'et 'aw ts'ih'un nelhúhohoo'al, 'et huwa njan lhes ghun dahóoja-un bubeni taóodolts'it aít'oh.

*Gennesaret whut'enne undudáne Sizi soo ná'bulh'en*

53 'Et 'awet nyan bun k'ut yahúninki 'ink'ez keyoh Gennesaret huwhútni-un, 'et ts'i whehídinguz.

54 Ts'i hich'az údulh whuz za 'ahoh Sizi 'en nahuyóolhts'it.

55 'Et huwa ndulcho whe nahúlghaz 'ink'ez nts'oh la Sizi usda huyulh 'údits'o 'oh ndudáne hik'ustez whe 'i be hits'ú butule.

56 'Ink'ez nts'oh la Sizi nuya keyoh whuyaz k'us keyoh whuti k'us khuna-i nuyéh-un 'e'óoket-un whutoh dune 'ilhodúlh-un whuz ndudáne nébuhunle 'ink'ez Sizi híghu tédudlih, “Nyunaih 'ants'i ooban 'et ndudáne hit'aóonalh,” huyúlhni. 'Et mbene la yut'aíznaine ts'iyawh soo ná'huja.

## 7

*Sizi Lizwif butsodá'ne whubuhodalh'e'-un huwu yalhduk*

1 'Et 'awet Phariseene 'ink'ez Moses be 'udustl'us 'uk'ununáguzne tubulh Jerusalem ts'e haíndilne Sizi higha óozdil.

2 'Et hubonilh'en whulohne Sizi yugha hodul'ehne dula tsun bulh 'uha'alh. 'Uda' Phariseene, 'enne 'et, “Me” huwhútni inle' 'inka buts'ú hahuhon'ai.

3 Phariseene 'ink'ez 'on 'awh Lizwifne ts'iyawh butsoda'ne whubuhodalh'e' whuz un'a 'uhint'oh soo ts'ih'un un'a dula tunáhugus te za 'uhá'alh.

4 'Ooket bayoh ts'e hanahudulh te la'huldoh 'et 'ants'iya 'uha'alh. Lhat-un buba hoosdzi te

né'hut'en, dulubot, dude 'oosa', 'ink'ez 'uyoo huyé buta'ut'en-i cha, dulili cha, soo buba' hoont'oh k'un'a za tunáhuyugus.

<sup>5</sup> 'Et huwa Phariseene 'ink'ez Moses be 'udustl'us 'uk'ununáguzne Sizi huyoodulhkut, “'Et dáhoont'oh huwa ngha hodul'ehne netsodá'ne whuneodalh'e' k'un'a lhe'hust'en 'ink'ez dula tunálhuhugus whe 'uha'alh?”

<sup>6</sup> 'Et Sizi 'ubúlhni, “Alha azi Isaiah nohghun nus hón'en whe 'unohúlhni, 'Dune duba 'uzoo' na'dudil'íne,' whuz un'a nohghun 'uk'e'ánguz inle' Yak'usda 'utni, 'Ndunne dughuni be sba hodílhti', 'et hoonts'i 'aw budzi yo whe buba 'alha lhe'úst'oh.

<sup>7</sup> Sts'un téni hunilhdzun doo ka 'uhutni, ndi yun k'ut dune yugha néulh'ai-i, 'i Yak'usda ooghuni huyilh'i whe dune whubuhodulh'eh'.”

<sup>8</sup> 'Et Sizi 'utni, “Yak'usda dughuni nohtl'aídan'ai, 'i 'aw lhoozúlhts'ai 'ink'ez yinka dune' whubuhodalh'e'-un, 'et za ook'úne' 'uht'en, tsets'ai, lubot, 'ink'ez 'uyoo be buta'whut'en-i tunáhugus-un, 'oh dúhoont'oh-un, 'et dune whubodulh'eh'.”

<sup>9</sup> 'Et 'on 'un cha Sizi 'utni, “Tube 'uyoo ahli Yak'usda dughuni nohtl'aídan'ai ooladíhtni, 'ink'ez nohnich'oh be dune hodulh'eh-i, 'i za nulht'i whe whubodulh'eh.

<sup>10</sup> 'Et Moses 'uk'unéyuzguz-i nja dutni, 'Mbá 'ink'ez nloo bulh hubudólhti', 'ink'ez 'Mbá la duloo k'us dubá dzoh ts'e bughu yatílhduk-un 'en daóotsa huba 'unt'oh.'

<sup>11</sup> 'Et hoonts'i hoonli duloo 'ink'ez dubá ye búla tit'elh-i dune yut'i de 'ink'ez 'en 'Corban

'uhoont'oh,' ní de (ndi 'Corban' Lizwifne bughuni 'et dakelh k'un'a 'Yak'usda ooch'e'), ni whe 'utni),

12 'et whe la 'aw duloo 'ink'ez dubá bulh bula oot'en whuch'a whubodulh'e whe' dahni.

13 'Et njan huwa Yak'usda ooghuni 'aw lhoozúlhts'ai 'ink'ez ook'únulhe'zaht'en. Whuz un'a dune whúbunulhtun lhat-un whe 'udun cha nohnich'oh nohk'un'a whe whuz un'a whúbunulhtun."

*Nts'en'a la lubeshi ts'ilhchuk*

14 'Et 'ilhozdílne Sizi doo cha za, "Anih! Soo zúlhts'ai ts'iyanne 'ink'ez noheni taóodolts'it," 'ubúlhni.

15 "Ndai la dune hiyilhchúk-i 'aw oogha lubeshi ólhchoot aít'oh, 'et hoonts'i ndai la dune butsu haídults'it-i, 'i gha lubeshi hilhchuk.

16 Mbe la oodzo hoonine, 'enne huyoozólhts'ai' huba' hoont'oh."

17 'Ilhozdílne butáhanája 'ink'ez yoh danánja whe yugha hodul'ehne ndi hígha hódul'eh yé yaílhdúk-i hikwa huyoodulhkut.

18 'Et 'ubulhni, "Nohni cha eh 'uyoonne k'un'a, noheni hooloh? 'Aw noheni taóodolts'it aít'oh. Ndai la dune yu'alh-i, 'i gha lubeshi olhchoot aít'oh.

19 'Aw oodzi be lhéyuskat oobut za be yúkuk 'ink'ez ooyust'e ts'ahanáyakat, 'et whuz un'a 'utsi-i neyust'e táhanakat."

20 'Et 'on 'un cha 'ubúlhni, "Ndai la dune oodzi yo whuts'ahadúlts'it-i, 'i gha lubeshi ilhchuk.

21 'Et dune budzi yo ts'e whuz de 'aw beni lhe'ízo' 'et huwa 'ut'en, 'uyoon dune oo'at bulh lubeshi hilhchuk, dune ts'eke bulh ninta' hut'ih, nehughan cha,

22 'uhundunut'ih cha, 'uyoonne ch'e' ha' huninzun, hoontsi' k'un'a túne' hut'en, dune nahuna'ah cha 'uhut'en, yooyá lhilohne, 'uhoolnih cha, Yak'usda ch'az yahalhduk, 'ududílti', 'ink'ez hoonts'i tune' hut'en.

23 'I ts'iyawh ndi dune budzi yo ts'e hadúlts'it-i, 'i gha lubeshi hilhchuk."

*Ndun ts'eke ooba 'alha hoont'oh-un*

24 'Et Sizi whenája whe Tyre 'ink'ez Sidon huwhútni-un keyoh 'et whunat whuz naoosja. 'Et 'ilhoghun yoh danínya 'ink'ez 'et usda 'uyoonne t'ehonózin hukwa lhe'nízun, 'et hoonts'i 'aw buch'a ntool'ih aít'oh.

25 'Ilhoghun ts'eke ooyats'e ntsi'-i nudúdeh-i ooyudínda Sizi yulh údits'o whe yughu ninya 'ink'ez yubut nachánitno.

26 Ndun ts'eke 'uts'iz de haínya 'ink'ez 'en Greekne buk'uyálhduk 'ink'ez Phonecia, Syria whuz'ai, 'et whuzdli-un 'unt'oh. 'Et Sizi yughu tédudlih whe yúlhni, "Ntsi'-i nudúdeh-i syats'e oots'u hanaíninyoot."

27 'Et hoonts'i Sizi ts'eke 'uyúlhni, "Ts'oodunne, 'enne cho bubé' ts'oolh'alh. 'Aw ts'ih'un lhe'hóot'oh ts'oodunne huya'alh-i ts'ílhchoot 'ink'ez lhike gha ts'óo'alh aít'oh."

28 'Et yúlhni, "Moodih, 'alha' dini, 'et hoonts'i whuloh te lhike 'enne hoonts'i ludab t'ah yun nakat-i ts'oodunne yughá 'oo'ulh-i huya'alh."

29 'Et Sizi ndúyulhni, "Et ndúdinja-un huwa nyoh ts'e naíndalh ntsi'-i nudúdeh-i nyaz yuyáhanadidzut."

30 'Et duyoh ts'u whenaja 'ink'ez ooyaz lili k'ut usti ntsi'-i nudúdeh-i yuyáhanadidzut.

*Dune lhe'dústs'o 'ink'ez yalhulhduk cha 'unt'oh, 'en Sizi soo ná'yinla*

<sup>31</sup> 'Et 'awet Sizi keyoh Tyre huwhútni whunat 'ut'en inle' 'ink'ez Sidon huwhútni 'oh whuya lhuséya whe whunizyat-un bukeyoh whutulh lhuséya 'ink'ez Galilee Bun whuz oozya.

<sup>32</sup> 'Ilhoghun dune lhe'dústs'o 'ink'ez yalhulhduk cha 'unt'oh, 'en Sizi highu hinílhya 'ink'ez Sizi highu tédudlih yuk'udólni ha.

<sup>33</sup> 'Et Sizi bughe'udunyaz nénilhya whe yudzeh 'ádilga, 'úntizo, 'ink'ez dune yutsoola t'aíznai.

<sup>34</sup> Sizi ndo yak'uz ts'e yután'en, yughudzoh 'úja whe tenadudli 'ink'ez dune yulhni, “Ephphatha!” ndi lizwif bughuni 'et “Mba dáha' doolts'it” ni whe 'utni.

<sup>35</sup> 'Et 'ahoh dune 'udits'o nasdli' 'ink'ez soo yálhduk cha nasdli'.

<sup>36</sup> “Khun te dune dóhni' junih!” 'ubúlhni. 'Awet, “Dah” 'ubúlhni, 'et hoonts'i 'on nus huwu yahalhduk.

<sup>37</sup> 'Ink'ez mbene la ubodits'óne ts'iyawh buba hooncha, “Sóo usdla ts'iyantsuk né'whulh'en, lhe'dústs'one 'uhudits'o 'ink'ez yalhulhdúkne cha yahalhduk ubulhtsi,” hutni.

## 8

*Sizi 4,000ne ghá' nin'ai*

<sup>1</sup> 'Aw sa' iloh hukw'elh'az doo cha za dune lhane 'ilhuhozdil 'awet ut'alh-i gak sulí' whe Sizi yugha hodul'ehne, “Anih,” ubudáni' 'ink'ez 'ubúlhni,

<sup>2</sup> “Ndunne dune bugha' te'nuszun. 'Awet tat dzin sulh 'úhit'en 'ink'ez huyoo'alh-i hooloh.

<sup>3</sup> 'Et duhínt'oh whe buyoh ts'e whenábis'a' de nahidulh whe la bukaootoodeh. Whulohne tube nilhdzaz de hahándil 'et huwa."

<sup>4</sup> 'Et yugha hodul'ehne huyoodulhkut, "Ndo ho dune cha luhoot'ih, nts'e suba t'alh-i nats'ólelh lhe'hultsukne dune gházti'alh wheni."

<sup>5</sup> 'Et Sizi uboodulhkut, "Daltsuk lhes sut'e aht'i?" 'Et huyúlhni, "Lhtak'ant'i lhes sut'e."

<sup>6</sup> 'Et 'ilhozdíne yun hudólts'i' huwa bulh'a. 'Et lhtak'ant'i lhes yílhchoot 'ink'ez, "Musi," ni whe tenadidli. Tánidizyuz 'ink'ez yugha hodul'ehne butainínla whutahayólelh ha, 'ink'ez dilhts'íne butahinínla.

<sup>7</sup> 'Et lho cha ntsool-iyaz hut'i, 'i cha Sizi "Musi," ni whe yuba tenadidli 'ink'ez 'i cha yugha hodul'ehne, "Whutahayólelh," 'ubulhni.

<sup>8</sup> Ts'iyanne 'ahan'al 'ink'ez 'uhunisdai. 'Et yugha hodul'ehne lhtak'ant'i chalhyal dizbun 'i highá 'ozal-i nahuyalhdzoo.

<sup>9</sup> 4,000ne at'en 'enne 'ahan'al. 'Et 'awet Sizi whe nábalh'a'.

<sup>10</sup> 'Et 'ahoh yugha hodul'ehne bulh ts'i be náhidil 'ink'ez keyoh Dalmanutha huwhútni-un whuz yanáhuski.

*Phariseene huwa 'ít'en-un duba' hooleh hukwa huyoodulhkut*

<sup>11</sup> 'Et whulohne Phariseene Sizi highu nindil 'ink'ez hidulhyoh whe' dunini' huyóolhdzih whe huyóodúlhkut, "Huwa 'ít'en-un 'uhóonleh 'alha Yak'usda ntl'ahón'ai de huwa t'éts'onoozeh ha."

<sup>12</sup> Sizi tube hibadzo 'údija 'ink'ez 'ubúlhni, "Di ha 'andit dunene huwa 'ít'en-un hukwa' hutni?"



'Alha nohdúsní 'aw ndi yun k'ut whudune'ne ndúhoont'oh-un huhoo'en ait'oh."

<sup>13</sup> 'Et 'ahoh buch'a nasja ts'i be nája 'ink'ez bun k'ut nyan whenáki.

*Huwohle' Phariseene 'ink'ez Herod bulhes untuldoh-i, 'i ch'a 'ubúlhni*

<sup>14</sup> Yugha hodul'ehne lhes nahodilhnoh 'ilho liba za ts'i be húlh'ai.

<sup>15</sup> 'Et Sizi bugha utni whe, "Huwohle', 'ahool-hyiz khuhdli Phariseene 'ink'ez Herod bulhes untuldoh-i ch'a," 'ubúlhni.

<sup>16</sup> 'Et 'awet lhulh yáwhehunilhduk, "Et 'aw lhes ulhts'ít'ih 'inka 'utni."

<sup>17</sup> 'Et Sizi whe daja hutni la 'uda' t'eeonínzun 'et 'úbulhni, "Et di ha lhes lháht'ih-un 'et huwa yalhduk, 'awhuz t'eeonuzúhzun k'us noheni t'alhodúlhts'it nohdzi 'awhuz eh duts'un whe' dahni?

<sup>18</sup> Nohna hoonli be lhózih'en, nohdzo hóonli be lhe'duzahts'o. 'Aw eh whunalhuzulhni?

<sup>19</sup> 5,000ne dune kwulai' liba butaidísyuz whe daltsuk chalhial dizbun 'i dune yughá'oz'al-i nalhdzoo íne'?" "Whunizyai 'on 'at nanki," huyúlhni.

<sup>20</sup> "Ink'ez lhtak'ant'i liba 4,000ne dune butaidísyuz, daltsuk chalhial dizbun-i highá 'oz'al-i nalhdzoo íne'?" 'ubúlhni. "Lhtak'ant'i," huyúlhni.

<sup>21</sup> 'Ink'ez 'ubúlhni, "Et 'awhuz eh noheni talhodúlhts'it?"

*Bethsaida 'et Sizi dune hoos'éen-un hoo'en nayulhtsi*

<sup>22</sup> 'Et Sizi yugha hodul'ehne bulh keyoh Bethsaida huwhút'ni-un whuz hoozdil whe 'ilhoghun dune hoos'éen-un, 'en Sizi highu hinílhya 'ink'ez highu tedudlih yuk'udól'ni ha.

23 Sizi hoos'én-un yula ilhchoot 'ink'ez keyoh whuch'a yúlhya whe lhch'az dune yuna k'éngo 'ink'ez yuna k'údilhni whe 'uyúlhni, “Hadih hon'en eh?” yúlhni.

24 Dune yután'en 'ink'ez 'utni, “A, dune nus'en 'et hoonts'i 'aw ts'ih'un lhozis'en, dune 'ants'i duchun lé'hint'oh 'oh nuhúdlh.”

25 Sizi doo cha za lhch'az dune yuna k'údalni 'ink'ez 'on nus yutís'en. 'Et 'ahoh hoo'en nasdli' 'ink'ez ts'iyaitsuk ooba hooltsai.

26 'Et Sizi yuyoh ts'e whenáyalh'a' 'ink'ez khuni ulhtus-i be 'uyúlhni, “Bethsaida ts'e nátonja' junih 'ink'ez Bethsaida whut'enne budóni' junih!”

*Sizi mbe unli 'et Peter huwu yalhduk*

27 'Ink'ez yugha hodul'ehne bulh Caesarea Philippi 'et keyoh whuz whehándil. Hidulh whe uboodulhkut, “N'awh dune sghu yahulhduk te, mbe usdli hutni?”

28 'Et yugha hodul'ehne huyúlhni, “Whulohne 'uhutni John dune too be' 'ulh'en-un inle'-un 'int'oh. 'Et 'uyoonne 'uhutni Elijah 'en Yak'usda whusaítlih'alh-un 'int'oh. 'Et 'uyoonne cha Yak'usda be nus hoo'enne 'ilhoghun 'int'oh hutni.”

29 'Ink'ez yugha hodul'ehne 'ubúlhni, “Nohni do' mbe 'ust'oh dahni?” 'Et Peter 'utni, “Nyun Christ\* 'int'oh.”

30 Sizi khuni ulhtus 'i be 'ubúlhni, “Si sghun dune dóhni' junih!”

*Dzoh nutizut-un, 'ink'ez datítsah-un, 'et Sizi huwu yalhduk*

---

\* 8:29 Ndi 'oozi' “Yak'usda nets'ítlih'a'-un” ni whe 'utni.

31 'Et 'awet Sizi yugha hodul'ehne whubodulh'eh 'ink'ez 'ubúlhni, “Yinka dune ye' tube cho dzoh nuhítílhdzut. 'Et netso whudílhdzúlhne, lubret moodihne 'ink'ez Moses be 'udustl'us 'uk'ununáguzne cha ts'iyawh 'aw huyoozólhts'ai aít'oh. Hituzílhghelh 'ink'ez whulh tát dzin dunádutádalh.”

32 Soo ts'et cho ubúlhni, 'et huwa Peter Sizi 'udun nénílhni 'ink'ez hukwa' yudáni'.

33 Sizi yugha hodul'ehne buts'un nálh'a whe Sizi Peter hukwa' yúlhni whe yúlhni, “Satan st'a nenínialh! Ndi yun k'ut hoonli za ghu nuní ninuzut. 'Aw Yak'usda ooch'e' ooghu nuní lhnuzinzut.”

34 'Et Sizi 'ilhozdilne 'ink'ez yugha hodul'ehne tubulh, “Anih,” ubúlhni, “Mbene la sulh tídulh hukwa' ninzunne dich'oh duba moodih nahoodle' aít'oh. Dutulalhgus hídutootan 'ink'ez suntooya'.

35 'Et mbene la si sanus duk'un'a za hukwa' ninzunne, 'enne 'aw 'ilhiz wheni hukhoona' aít'oh. 'Et hoonts'i mbene la si sba, 'ink'ez khuni unzoo-i gha 'et huwa daházsai de, 'enne 'ilhiz wheni hukhutinálh.

36 'Et dune yinka ndulcho 'uhoolhdzun 'ink'ez dazsai de, ndet suba whuch'a hólhdeh? Soo gak!

37 Dats'úzsai de, 'aw hoonli be hoonts'i 'ilhiz ts'otinalh-un nats'uhoket aít'oh.

38 'Et 'andit yuk'edinzutne lhané dune ts'eke bulh ninta' hut'ih, 'ink'ez Yak'usda nahodílhno whe' hint'oh. 'Et huwa 'ilhoghun dune si 'ink'ez sghuni bulh hukwaya unli de, yinka dune ye', 'en yukaya oole' la 'oh de lizas bulh ooBá oots'u hayánduz-i toh whusanája de.”

## 9

1 'Et 'on 'un cha ndutni, “Njan whunaoolhni, ndet la ts'iyanne Yak'usda ye úlhtus-i be hik'úne' 'ut'en-i whusáwhutilts'ulh, whulohne dune njan dilhts'ine hoti'elh dahútitsa whutso.”

*Sizi 'uts'un un'a be hóodiltsai*

2 Lhk'utat dzin inle' whe 'et Sizi, Peter, James 'ink'ez John dulh húbutilhdil ndo dzulh k'uz dulh ubílya. 'Et hinilh'en whe 'uts'un un'a be hóodiltsai.

3 'Ink'ez oonaih be hóodiltsai ulhyul k'et soo yus 'et nduja 'uk'enus ndi yun k'ut soo tunasguz-i ba nus ulhyul suli'.

4 Nyoonne tane yugha hodul'ehne khunsul Elijah 'ink'ez Moses bulh Sizi hizih usyin 'ink'ez huyulh yálhduk whe hubotilh'en.

5 'Ahoh Peter Sizi bulh yátilhduk, “Nehodulh'eh-un hoonzoo whe' hoont'oh njan uzdilhts'i. Ta nimbali nohba nets'ooeloh, 'ilho nyun mba, 'ilho Moses ba, 'ink'ez 'ilho Elijah ba.”

6 Peter ndi khuni be yalhduk whe daja dutinelh 'aw t'éwhunúszun tane hult'oh bugha 'únjaz k'et 'et huwa 'utni.

7 Khunsul kw'us buk'índe 'ink'ez ndo kw'us toh ts'e yaztílhduk, “Ndun sich'oh s'Ye' 'unt'oh, tube ook'esi'. 'En soo oozúlhts'ai,” whutni.

8 'Et 'ahoh dunat nuhúyuz'en 'aw 'uyoonne lhuhí'elh, Sizi 'en za bubulh 'út'en.

9 'Et 'awet dzulh k'ut nyo nanáhidil whe Sizi khuni ulhtus-i be 'ubúlhni, “Khun te 'uyoonne dóhni' junih! Ndet la hooh'én-un, yinka dune ye' dunadutádalh 'et whuts'un.”

10 Hik'un'a 'uja 'ink'ez dich'oh 'alhgoh howu yawwhehúnilhduk, “Ndi khuni ‘Dazsai 'ink'ez dunadutádalah?’ di ni whe 'utni?” hutni.

11 'Ink'ez Sizi huyoodulhkut, “‘Et Moses be 'udustl'us 'uk'ununáguzne di ha ubodulh'eh Elijah 'en 'udechoo whusatíyalh?’”

12 Sizi 'et 'ubúlhni, “Elijah 'alha 'udechoo whusaínya ts'iyantsuk lhaóodutileh ha. 'Et hoonts'i di ha Yak'usda ooghuni 'uk'unusgúz-i 'et ndutni ‘Yinka dune ye' dzoh nutízut 'ink'ez hits'o dilh'oh tileh?’”

13 'Et hoonts'i nohdúsni Elijah 'uda' whusaínya 'ink'ez dune nts'en'a hukwa' huninzun te, 'oh te né'huyulh'en. 'Et Yak'usda be 'udustl'us k'ut whuz un'a 'uk'unúwhusguz ínle.'”

*Ts'oodun ntsi'-i nudúdeh-i ooyudinda-un, 'en Sizi soo ná'yinla*

14 'Et la Sizi 'onghunne yugha hodul'ehne butananja whe, dune bughu 'ilhozdil 'et ubunilh'en 'ink'ez whulohne Moses be 'udustl'us 'uk'ununáguzne yugha hodul'ehne budulhyo 'uhutni.

15 'Ilhozdílne Sizi hitilh'en ibulh buba hooncha whe hidudílghaz 'ink'ez, “‘Hadih,’” huyúlhni.

16 'Et Sizi Moses be 'udustl'us 'uk'ununáguzne uboodulhkut, “‘Di ghun budulhyoh 'udahni?’” 'ubúlhni.

17 'Ilhozdílne 'ilhoghun dune butahaínya, “‘Nehodulh'eh-un sye' ntsi'-i nudúdeh-i ooyudinda 'et huwa 'aw yaoolhduk aít'oh 'inka nts'o whúsasya.

18 'Et ndet la ndi ntsi'-i ooyédinda 'i gha ooba hoolhtus de, 'et yun nadúldus, huwus ooza hanúldoh, dughoo lhúduk'us, 'ink'ez

lhts'edunukw. Ngha hodul'ehne ntsi'-i nudúdeh-i hiyáhanahinooyoot, ubudúsni 'et hoonts'i 'aw 'uhuyooleh aít'oh.”

19 'Ink'ez Sizi 'uyúlhni, “Aw nohni dune nohba 'alha' hot'e' aít'oh! Dáwhuldzoh nohzih tisdalh? Dawhuldzoh nohtoh tisdalh sudutáhts'o whuts'un 'ink'ez nohba 'alha' tist'elh? Ts'oodun ndiz sts'u túlhtih!” 'ubúlhni.

20 'Inka highu hinílhti. 'Et ndi ntsi'-i nududeh-i yuyudínda-un Sizi yutilh'en ibulh, 'ahoh ts'oodun ookaootizut 'ink'ez nadílduz, 'ink'ez huwus ooza hanuldoh whe núkallhoh.

21 'Et Sizi oobá yoodulhkut, “Dáwhuldzoh ndun ts'oodun 'et dunt'oh?” yúlhni. “Ntsool da' whuts'un,” ní oobá.

22 “Lhat whe ts'oodun yuzoolhghelh hukwa' yulh'en. Too be cha yuzoolhghelh hukwa' yulh'en 'ink'ez tsídunoh cha' yulh'en. Soo' tanelh de, negha té'ninzeh 'ink'ez nela 'ineh!”

23 “A,” yúlhni, “Soo 'úlcho 'i be be 'alha' hoont'oh int'i de, mbene la be 'alha' hoont'oh ut'íne ts'iyantsuk ne'hutit'en-un buba huwa lhótilhna'.”

24 'Ahoh oobá oonatsultoo' hoonli whe 'utni, “SMoodihti be 'alha' hoont'oh 'ust'i, 'et hoonts'i 'aw soo lhé'uztus. 'Et huwa sla 'ineh, 'on nus 'ultus-i be 'alha' hoont'oh-i oost'e' ha, 'et hukwa' nuszun.”

25 'Et Sizi whutilh'en 'ilhozdílné 'awet bughá holhghaz whe 'ahoh khuni ulhtus-i be ntsi'-i nudúdeh-i hukwa' yudáni', “Ntsi'-i nudúdeh-i lhe'hudústs'o 'ink'ez yalhuhulhduk 'ilh'í-un, ndun ts'oodun ooyáhanaindaih nyudúsni, 'ink'ez doo cha 'on 'at ooyunádondzit junih!” yúlhni.

26 'Et ntsi'-i nudúdeh-i ndun ts'oodun yukaootilhdzut, 'ink'ez tube cho yudalhtlut, 'alhdzul, 'ink'ez

yuyáhanaja. Nyoon ts'oodun 'ants'i dazsai 'et ndúja. 'Et huwa lhane, “Dazsai whe 'unt'oh,” hutni.

<sup>27</sup> 'Et hoonts'i Sizi ts'oodun yula ílhchoot 'ink'ez ndo 'úyinla. 'Et ts'oodun dich'oh dunadija.

<sup>28</sup> 'Et hukw'elh'az Sizi yoh danínya whe yugha hodul'ehne whu'iz huyoodulhkut, “'Et dáhoont'oh huwa wheni ntsi'-i nudúdeh-i 'aw oots'u hanáts'inooyoot aít'oh?”

<sup>29</sup> 'Et Sizi 'ubúlhni, “Mbene la tenadudline, 'ink'ez soo hóonihne, 'aw 'enne za ntsi'-i nudúdeh-i ndi k'un'a 'unt'oh-i nahuyuntuyukw.”

*Sizi datitsah-un doo cha huwu yalhduk*

<sup>30</sup> 'Et 'awet keyoh whuch'a nahusdil 'ink'ez 'et keyoh Galilee huwhútni-un 'oh whuya lhunáhusdil. Sizi nts'e la whénya ts'e dune t'éoonózin hukwa lhe'nízun,

<sup>31</sup> yugha hodul'ehne hubodulh'eh 'et huwa. 'Ink'ez 'ubúlhni, “Yinka dune ye', 'uyoonne dune tl'ahitilhtelh 'ink'ez hituzilhghelh. Hizilhghi hukw'elh'az whulh tat dzin 'et dunadutádalh.”

<sup>32</sup> 'Aw daja ni whe 'utni t'ehonuszun 'ink'ez huyé nuljut 'aw huyoodolhkut aít'oh.

*Mbe suba netoh 'uk'enus dune uncha-un unli*

<sup>33</sup> 'Et keyoh Capernaum huwhútni ts'e whuz nahóosdil. Yoh danáhandil whe 'et Sizi yugha hodul'ehne uboodulhkut, “Ndanit ti ts'idulh whe, di za ghu yalhduk whe dahni?”

<sup>34</sup> Ti 'et lhdulhyo 'uhutni, “Mbe suba netoh 'uk'enus dune uncha-un unli?” Daja hutni-un hukwayá hinli 'et huwa t'ehudusni.

<sup>35</sup> Sizi nátl'adida' ndunne whunizyane 'on 'at nane yugha hodul'ehne, “'Anih,” 'ubudáni' 'ink'ez 'ubúlhni, “Mbene la 'uk'enus dune uncha-un

tileh hukwa' ninzun de, 'en 'udek'oh oole' huba' hoont'oh, 'ink'ez ts'iyanne natné'tit'en.”

36 'Et Sizi 'ilhoghun ts'oodunyaz yílhchoot 'ink'ez bubut nénilhya 'ink'ez yunasúni whe 'ubúlhni,

37 “Mbe la si sgha ndun ts'oodun dult'óh-un danílhti de, si dasúnilhti 'et za hoont'oh, 'ink'ez mbe la dasúnilhti-un, si za iloh dasútalhtelh. Mbe la sutílh'a'-un, 'en cha dahinilhti whe' hoont'oh.”

*Sizi 'ubúlhni, “Mbe la nech'az úlhdiitni 'en neba 'unt'oh.”*

38 'Et John 'uyúlhni, “Nehodulh'eh-un, 'ilhoghun dune nyoozi' be ntsi'-i nudúdeh-i dune butsu hanaídulhdoh, 'en uznilh'en. “Etsul ooneh ts'utni, 'aw nebulh lhe'ust'en 'et huwa.”

39 Sizi 'ubúlhni, “Aw whuch'a nahyoot iloh, mbe la soozí' gha huwa 'ít'en 'uwuhulh'en-un, 'en 'aw hukw'elh'az de dzoh k'un'a sghu yaoolhduk aít'oh.

40 Mbene la nech'az úlhdiitnine, 'enne wheni nets'ó ditni whe' hint'oh.”

41 'Ink'ez 'utni, “Njan whunalhni, nohni Christ ooch'e'ne ahli huwa dune too hoonts'i nohgha nílhdzo de, 'enne Yak'usda buba k'elha whutilhtselh.”

*Sizi dune tank'us nílht'ine bughu yalhdruk*

42 “‘Et la 'ilhoghun ts'oodun ooba 'alha' 'ust'oh de, 'ink'ez 'ilhoghun dune lubeshi be sch'a itálhtelh de, ndun dune ts'oodun tank'us un'a wheyúntilhtun 'et whutso huyúlh tatse oolh'is 'on nus soo hoont'oh.

43 'Et nla 'i gha lubeshi inla de, nla k'unint'as! 'Et nla k'uz za int'i whe yak'uz whénya de whuz 'ilhiz hutanalh, 'et 'uk'enus mba hootázoo'. 'Et lhch'az



nla bulh kwuncho yo ts'e whénya de 'uk'enus mba hootátsi', whuz kwun nalhnusne whe 'unt'oh.

<sup>44</sup> Whuz 'ilhiz wheni dune dzoh notizut 'ink'ez buyust'e 'usgo yuti'ulh, 'et whuz 'usgo 'aw yal-hitásdla 'ink'ez kwun nalhnusnoh.

<sup>45</sup> 'Et nke 'i gha lubeshi inla de, nke k'unint'as! 'Et nke k'uz za int'i whe yak'uz whénya de whuz 'ilhiz khutanalh, 'uk'enus mba hootázoo'. 'Et lhch'az nke bulh kwuncho yo ts'e whénya de 'uk'enus mba hootátsi', whuz kwun nalhnusne whe 'unt'oh.

<sup>46</sup> 'Et 'ilhiz wheni dune dzoh notizut 'ink'ez buyust'e 'usgo yuti'ulh 'et whuz 'usgo 'aw yal-hitásdla 'ink'ez kwun nalhnusnoh.

<sup>47</sup> 'Et nyuna 'i gha lubeshi inla de, hanín'aih! 'Et nyuna k'uz za int'i whe Yak'usda ook'úne' whut'en-un whénya de, 'et 'uk'enus mba hootázoo'. 'Et lhch'az nyuna bulh kwuncho yo ts'e whényuhano de, 'uk'enus mba hootátsi', whuz kwun nalhnusnoh whe 'unt'oh.

<sup>48</sup> 'Et 'ilhiz wheni dune dzoh notizut 'ink'ez buyust'e 'usgo yuti'ulh 'et whuz 'usgo 'aw yal-hitásdla 'ink'ez kwun nalhnusnoh.

<sup>49</sup> Lizwifne Yak'usda ts'un khuna-i hudílhk'un whe 'udechoo lisel hik'unúdzih. 'Et whuz un'a ts'iyanne dzoh nutizut whe' hoont'oh.

<sup>50</sup> Lisel unzoo whe 'unt'oh, 'et hooonts'i lisel oonalhuwhúlhni 'ulhih te, nts'en'a doo cha lisel oonawhúlnih uztílhtselh? Whuz un'a nohdzi ootsi' junih 'ink'ez nyulh dune ts'un nohdzi dóghel."

## 10

*Dune lhghu dilhts'íne lhch'á nahusdilh 'et huwun Sizi hubodulh'eh*

<sup>1</sup> 'Et Sizi whuch'a nasja 'ink'ez Judea 'oho nenínya 'et 'ukoh Jordan huwhút'ni-un, 'et yanínya.

'Et lhane dune yugha óozdil. 'Et whutso da' datni la 'ahoolhyiz whuz un'a doo cha za hubodulh'eh.

<sup>2</sup> 'Et whulohne Phariseene highu nindil 'ink'ez huyóolhdzih whe huyoodulhkut, “Nedíni dune, 'enne eh bughá whunt'ai du'at lahudootnih ha?”

<sup>3</sup> 'Et Sizi 'utni, “Daja ni whe Moses khuni nohtl'aídan'ai inle'-i?”

<sup>4</sup> 'Et 'uhuyúlhni, “Moses bugha óonin'ai dune 'udustl'us 'uk'unéyuzguz-i, 'i be du'at duch'a nayólhtelh.”

<sup>5</sup> 'Et Sizi 'ubúlhni, “Stabe nohdzih duts'un 'et huwa ndi khuni Moses nohba 'uk'eyánguz.

<sup>6</sup> 'Et hoonts'i 'udechoo Yak'usda ts'iyaitsuk inla whe dune cha 'ink'ez ts'eke cha inla.

<sup>7</sup> 'Et la njan huwa dune dubá 'ink'ez duloo bulh buch'a óoya', 'ink'ez du'at 'en za zih ooda'.

<sup>8</sup> 'Et la nuhult'oh 'ilho hutileh, 'et 'on 'un whe nane lhuhíloh.

<sup>9</sup> Mbe la Yak'usda lghá buninlane, 'enne 'aw dune lhch'a nabohólelh huba lhe'hóot'oh.”

<sup>10</sup> 'Et yoh danáhandil whe yugha hodul'ehne Sizi njan dáhoont'oh la 'et hukwa huyoodulhkut.

<sup>11</sup> 'Et 'ubúlhni, “Dune mbe la du'at 'úntizno 'ink'ez 'uyoon ts'eke ghu nasda de, 'en 'uyoon ts'eke bulh ninta' tit'elh whe 'unt'oh.

<sup>12</sup> 'Et whuz un'a za ts'eke duki 'úntizno 'ink'ez 'uyoon dune ghu nasda de, 'en cha 'uyoon dune ninta' tit'elh.”

*Sizi ts'oodunne buk'udílhni 'ink'ez buba tenadudli*

<sup>13</sup> Whulohne dune ts'oodunne Sizi ts'un ubúhoozdla buk'udólni ha, 'et yugha hodul'ehne nyoonne ts'oodunne whusaínlane hukwa' bodáni'.

14 'Et Sizi whunalh'en whe hunílch'e 'ink'ez yugha hodul'ehne 'ubúlhni, “Whute ts'oodunne sts'ó toodilh. Khun te dah budóhni' junih. Mbene la Yak'usda whe lerwe unli-un whuz dilhts'ine, 'enne ndunne ts'oodunneyaz ubunduhúlt'oh whe' hint'oh.

15 Soo ts'ih'un 'alha' nohdúsni, ndet la Yak'usda whulerwe unli ts'e, mbene la Yak'usda bulerwe unli-un 'aw ts'oodunneyaz k'un'a lhuhuhóolhchulh de, ndunne 'aw whuz dahóoya' ait'oh.”

16 'Et ts'oodunne ts'iyawh bunasuni 'ink'ez 'il-hone hinli whe buk'udál'ni 'ink'ez buba tenadidli.

### *Dune hoonzoo' 'unt'oh-un*

17 'Et Sizi doo cha za natísja whe dune yududílhgai 'ink'ez yubut dugwutsi be nenínya 'ink'ez yoodalhkut, “Dune hodulh'eh-un unzoo-un, nts'en'a dast'en whe 'ilhiz khutisnalh-un whuch'a ootásdoh?”

18 'Et Sizi yúlhni, “Di ha sudíni, unzóo-un sudíni? 'Aw 'ilhoghun unzoo-un hooloh. Yak'usda 'aw 'en za unzoo whe 'unt'oh.

19 Ndi khuni Yak'usda nohtl'aídan'ai-i 'et t'eninzun: nezolhghelh junih, dune k'us ts'eke bulh ninta' 'ont'en junih, 'undunont'ih junih, honts'it junih, 'e'holhts'it junih, 'ink'ez mbá cha nloo cha hubudólhti'.”

20 'Et dune 'utni, “Nehodulh'eh-un ndet la chilh usdli da' whuts'un, ndi khuni ts'iyawh ook'úne' zust'en.”

21 'Et Sizi soo yuk'entsi' whe yunalh'en 'ink'ez 'uyúlhni, “Ilhoghun za whuyit 'int'oh, inyalh 'ink'ez ndai la int'i-i ts'iyawh be 'óonket 'ink'ez sooneya tel'enne gha nínzaih, tulalhgus ilhchoot 'ink'ez 'anih, se' 'ut'en k'oh tune' ónt'en ha

sunanyalh. 'Et de ndo yak'uz hoonzoo-un, 'et whuch'a ootálhdoh.”

<sup>22</sup> 'Et ndun dune ndi khuni whudánts'o whe ni sulí, 'ink'ez ts'odi unli whe yughu natisja tube hoonzoo' 'unt'oh 'et huwa.

<sup>23</sup> Sizi yugha hodul'ehne bunilh'en 'ink'ez 'ubulhni, “Dáhoont'oh la huwa whúlna' whe ndunne hoonzoo' 'unt'ohne, 'enne Yak'usda whe lerwe unli-un, 'et dahútidulh.”

<sup>24</sup> 'Et yugha hodul'ehne ndi khuni hudánts'o whe buba hooncha. 'Et Sizi whuz hiyilh whe ndutni, “Suzkehke dahoont'oh la huwa whúlna' whe 'enne duzooneya hit'az 'unt'ohne Yak'usda whe lerwe unli-un, 'et dahútidulh.

<sup>25</sup> Dant'oh la khuna-i cho, camel huyúlhni-i, 'aw 'ughabátsulh 'aw yukaóolget ait'oh. 'Et whuz un'a dune hoonzoo' 'unt'oh-un, 'on nus ooba huwa whúlna Yak'usda whe lerwe unli-un datíyalh huba.”

<sup>26</sup> 'Et yugha hodul'ehne tube buba hooncha 'ink'ez lhoohoodulkut, “Mbe suba doojih?”

<sup>27</sup> 'Et Sizi ubunalh'en 'ink'ez 'ubúlhni, “Njan 'et dune ba 'uhóneh aít'oh, 'et hoonts'i Yak'usda ba ts'iyantsuk huwa lhúhoonlna' whe' hoont'oh.”

<sup>28</sup> 'Et Peter yatílhduk, “Soo cho whunilh'en, ts'iyaitsuk oolazditni 'ink'ez nyuts'un tizdil.”

<sup>29</sup> 'Et Sizi 'ubúlhni, “A, ts'ih'un nohdúsní, mbe la duyoh huwu tizya-un 'ink'ez dulhutsinke, k'us dulhtuske, duloo, dubá, du'at, duzkehke, k'us duyun k'ut te, si sgha 'ink'ez ndi khuni unzoo-i k'uz ts'iyantsuk whuladitni de, 'ink'ez suntizya de, nus de 'on nus

<sup>30</sup> lhai únli whe ootl'anaítikulh: yoh 'ink'ez bulhutsinke, bulhtuske, ooloo, buzkehke, 'ink'ez

ooyun k'ut cha 'ink'ez dune huye túzilalh cha 'et nus de 'ilhiz hutinalh.

<sup>31</sup> 'Et hoonts'i lhane 'udechoo 'unt'ohne 'udek'ez hutileh, 'ink'ez lhane mbene la 'udek'ez unline, 'enne 'udechoo hutileh.”

*Sizi datitsah-un whulh tat-un huwu yatilhduk*

<sup>32</sup> 'Et 'awet Jerusalem ts'u ti hidulh Sizi 'en yugha hodul'ehne butso uyalh whe 'enne bugha 'únjaz, 'ink'ez hidulh whe hunílhjoot. 'Et doo cha Sizi yugha hodul'ehne whunizyane 'on 'at nane 'udun nébuninla 'ink'ez nus de bulh daóotanelh-un, 'et huwun bubulh yálhduk.

<sup>33</sup> “Soo zúlhts'ai, Jerusalem ts'uztidulh 'ink'ez yinka dune ye', 'en Lizwif lubret moodihne 'ink'ez Moses be 'udustl'us 'uk'ununáguzne, 'enne butl'aihítihelthel. 'Et datítsa wheni hiba nahutiyeh 'ink'ez ndunne 'udun yun k'ut whut'enne, 'enne butl'aihítihelthel.

<sup>34</sup> 'Et 'enne highu tidloh, highu dútazoh, huyootálhtsus 'ink'ez hituzilhghelthel. 'Et tat dzin inle' de, dunadutádalh,” 'ubúlhni.

*James 'ink'ez John bulh Sizi huyoodulhkut*

<sup>35</sup> 'Et James 'ink'ez John bulh Zebedee ooye'ke Sizi highu nin'az 'ink'ez huyoodulhkut, “Nehodul'éh-un ndai nts'o ookwa' ts'utni-i, 'et neba whutanlelh hukwa' uzninzun.”

<sup>36</sup> Sizi uboodulhkut, “Ndet nohba 'uwhutisdlelh hukwa' nahzun?”

<sup>37</sup> 'Et 'uhutni, “Ndet la yak'uz 'uk'enus dínti' ts'e sinda de, nzih tákelh 'et hukwa' nítzun, 'ilhoghun 'en nailhni ts'e 'ink'ez 'ilhoghun 'en 'intl'us ts'e 'unt'oh.”

38 'Et Sizi 'ubúlhni, “Ndet sts'u hukwa' dahni 'aw t'éoonuzúhzun k'us ndi lubot be tísnelh-i soo tilah oohnai' 'ink'ez nts'en'a la too bé' uzya soo tilah whuz un'a too be' óolhneh?”\*

39 “Soo la 'uts'ooneh,” huyúlhni. 'Et Sizi 'ubúlhni, “Ndai la lubot be tísnelh-i nohni cha tíhtnelh whe' unt'oh. 'Ink'ez too bé' uzya whuz un'a nohni cha too bé' tilhnelh.

40 'Et hoonts'i mbe la nailhni ts'e sghu tidalh, 'ink'ez 'intl'us ts'e sghu tidalh, 'aw si huwá hos'alh ait'oh, mbene la buba lhawhúdulyane, 'enne buba' hoont'oh.”

41 'Et la 'on 'unne whunizyane yugha hodul'ehne, 'enne la James 'ink'ez John bulh bubulh hónilch'e.

42 'Inka Sizi soo ts'iyawh, “Anih,” hubudáni' 'ink'ez 'ubúlhni, “‘Et t'éoonáhzun 'udun yun k'ut whut'enne butoh, mbene la dune tso whudil-hdzulh unlíne, 'enne dune buk'ut moodih hinli. 'Ink'ez mbene la bumoodih unline, 'enne cha bu-moodih hinli.

43 'Et hoonts'i 'aw whuz un'a iloh nohni aht'oh. 'Ilhoghun nohtoh dune uncha-un tileh hukwa' ninzun de, 'on 'awhne buba ne'út'en-un cha oole' whuba' hoont'oh.

44 'Et nohtoh 'ilhoghun 'udetso tileh hukwa' ninzun de ts'iyanne e'ulhna oole' huba' hoont'oh.

45 Yinka dune ye', 'en hoonts'i 'aw ba né'whutit'en huba whusálhiyal 'et huwa. Dune buba né'tit'en 'ink'ez dune buba datítsa 'et whe dune ts'iyawh nabootakulh.”

---

\* **10:38** “Nts'en'a la dzoh nutítszut whuz un'a la dzoh nohzut eh?” ni whe 'utni.

*Dune hoos'en-un Bartimaeus huyúlhni, 'en Sizi hoo'en nayulhtsi*

<sup>46</sup> Jericho ts'e hoozdil whe Sizi yugha hodul'ehne tubulh nahutisdil whe, lhane 'ilhozdílne cha 'ut'en. Dune hoos'en-un Bartimaeus huyúlhni-un, Timaeus ooye', 'en ti whuzih usda datso whe whudánts'o,

<sup>47</sup> Sizi Nazareth whut'en-un 'óh whuya uyalh. 'Aho hazulh whe 'utni, “Sizi David oots'u hainzut-un sgha té'ninzeh!”

<sup>48</sup> Lhane t'edoosnih huyulhni 'ink'ez whuch'a híniyoot. 'Et hoonts'i 'on nus 'aldzul whe 'utni, “Sizi David oots'u hainzut-un sgha té'ninzeh!”

<sup>49</sup> Sizi lhgha nenínya 'ink'ez, “Anih dúhni,” 'ubúlhni. 'Et dune hoos'en-un hika huyih, “Hoonínt'i 'ink'ez dudinyaih, 'anih nyúlhni,” huyúlhni.

<sup>50</sup> Duluglok ts'ahayít'oh, dudillhoh, 'ink'ez Sizi yuts'óozya.

<sup>51</sup> “‘Et dányutisdlelh 'et sts'u hukwa' ninzun?” ni whe Sizi yoodulhkut. “Nehodulh'eh-un doo cha hoo'en-un, 'et sgha holts'it,” yúlhni.

<sup>52</sup> “Naindalh, si sts'un be 'alha' hoont'oh-i, 'i be soo ná'inja,” yúlhni. 'Et 'ahoh dune hoo'en nasdli' 'ink'ez Sizi ti yuntizya.

## 11

*Whuníni whe Jerusalem unindil*

<sup>1</sup> Awet Jerusalem whénghun hidulh whe nat-un keyoh Bethphage 'ink'ez Bethany whulh 'et la shus Olive be hóodzi-un, 'et whuz nehúnindil. 'Et Sizi nane yugha hodul'ehne whébalh'a' whe 'ubúlhni,

2 “Keyoh whuyaz nohda ts'e whuz'ai-un whuz ah'us. Whuz oozah'az, yeztliyaz, donkey huyúlhni, whutso da' dune yak'ulhídoh-i, 'et whédint'i, 'i k'unaooh'uk 'ink'ez sts'u toolhdlooh.

3 Dune, ‘Di ha 'et ndaht'en?’ nohúlhni de, ‘NeMoodihti yuka' ninzun' doohtni'. 'Aho la nohtlayoolhtelh.”

4 'Et whehán'az 'ink'ez keyoh 'et yeztliyaz nahuy-ilhti 'ilhoghun yoh dati 'et whédint'i.

5 K'unáhúyú'uk whe 'et núdilhne hubuhóulhkut, “‘Et daht'en whe aht'en yeztliyaz k'unah'uk?’” hubuhútni.

6 'Et Sizi buba náhizye' k'un'a ubuhútni 'et 'ants'i t'ehudínel 'ink'ez bula huditni.

7 'Et Sizi yeztliyaz highu hinílhti whe whulohne duluglok hiba hik'élhbal 'ink'ez Sizi yuk'ét'adida'.

8 Lhane dune cha duluglok ti 'et hinulhbulh. Whulohne cha 'ul k'us 'ut'an k'unuhídut'as-i, 'i ti nahídulhdilh Sizi yuk'ut lhutíyalh 'et wheni.

9 Mbene la dune Sizi hitso udulhne 'ink'ez hik'oh údulhne ts'iyawh húzulh whe 'uhutni, “Yak'usda ba whudílhti'!

NeMoodihti boozi' gha whusaínya-un,

'en 'uk'enus hoonzoo-un ooghá whulsts'ut.

10 Netsoda'-un David oolerwe keyoh 'et dúhoont'oh-un cha za whusawhútilts'ulh 'inka Yak'usda ba ts'odólhti'.”

11 'Et 'awet Sizi Jerusalem keyoh neninya whe Lizwif bulugliz whucho ts'e danínya 'ink'ez dulcho náyuz'en. 'Awet náwhendunilhghel 'et huwa Bethany huwhútni-un ts'e whuz whunizyane 'on 'at nane yugha hodul'ehne whuz bubulh wheín'az.

*Ndi duchun mai kw'ahunúlhye, 'i Sizi yek'éhanya*



12 'Om bun Bethany ts'e whuz de náhidulh whe 'et la Sizi ooye'ílts'ul.

13 Nilhdza' 'et la mai cho chun nílh'en oot'an cha hoonli. 'Et la yughu ninya mai ntálhchulh ha. Yughu ninya whe 'ut'an za 'unt'oh 'awhuz oomai' hooloh.

14 'Et la Sizi ndi mai chun 'uyúlhni, “Aw 'on 'at dune nyumai' hoo'alh aít'oh!” 'Et ndutni whe yugha hodul'ehne hidánts'o.

*Sizi Lizwif bulugliz whucho ts'e tizya*

15 'Et la Jerusalem ts'e hoozdil. Sizi Lizwif bulugliz whucho 'et daninya. Mbene la 'e'óoketne 'ink'ez 'ooketne ts'iyawh tenábuninyoot. Sooneya lhk'enádudzaihne buludab cha náneniz'ai, 'ink'ez dut'ai be 'óoketne cha,

16 'aw lugliz hoonli nuhóole' hukwa lhe'nizun.

17 'Ink'ez Sizi dune whubodulh'eh whe 'ubúlhni, “Yak'usda be 'udustl'us k'ut 'uk'uwhusguz, 'Njan syoh ts'iyanne tenadudli bayoh 'úhoont'oh,' ni. 'Et 'uwhúhla undunut'íhne 'ink'ez nanúl'i'ne bayoh whuzúlhtsi!”

18 'Et lubret moodihne 'ink'ez Moses be 'udustl'us 'uk'ununáguzne hodánts'o whe hizoolhghelh-un hukónuta tube huyé nilhjoot ts'iyanne 'ilhozdíhne hubodulh'eh buba hooncha 'et huwa.

19 Soo nadálhghel ibulh Sizi yugha hodul'ehne bubulh Jerusalem whuch'a nahusdil.

*Ndi mai chun gha húhodul'eh*

20 'Om bun bundada' 'uda' 'et la ti hidulh whe nyoo mai cho chun hinilh'en. Soo ts'ih'un ooghih tubulh ats'o disuz.

21 Peter 'en la whunalni whe Sizi bulh yátilhduk, “Nehodulh'eh-un nilh'en nyoo mai cho chun bulh ookw'ehanya disuz,” yúlhni.

22 'Et Sizi 'ubúlhni, “Njan whunaoolhni, Yak'usda nohba 'alha' 'unt'oh de,

23 ndi shusyaz 'i la' dóhni', ‘Dudilts'it 'ink'ez bunghun whucho ts'e tailts'it.’ ‘Et soo nohdzi yo whe 'aw nawh lhe'hoot'oh de 'ink'ez nohba 'alha' hoont'oh de, dawhútanelh dahni, ts'iyawh nohba 'edótanelh.

24 'Et huwa' nohdúsni, be 'alha' hoont'oh-i be tenadahdli de, 'ink'ez hoonli ha' dahni te 'alha' nahzun whe nohgha tíkulh nahzun de, ndai la ooka' dahni-i nohgha tíkulh whe 'unt'oh.

25 'Et sahyin whe tenadahdli de, 'ink'ez 'uyoonne ts'un nohba dzoh de buba n'ún whutulhdilh 'et la nohBá, yak'uz úsda-un, 'en nohni cha nohlubeshi nohba 'un yutooldilh.

26 'Et 'uyoonne buba n'ún lhotulhdulh de, nohBá, yak'uz úsda-un, 'en 'aw nohlubeshi nohba 'un yutooldilh aít'oh.”

### *Sizi be 'ut'en k'oh 'et hukwá hoodulhkut*

27 'Et Jerusalem ts'e nahoosdil Sizi Lizwif bulgliz whucho nuya whe lubret moodihne, Moses be 'udustl'us 'uk'ununáguzne, 'ink'ez dune tso whudilhdzulhne, 'enne la Sizi highu nindil,

28 'ink'ez hiyoodulhkut, “Nedini ndai gha dune ando int'oh whe njan dint'en-un? Mbe nghá whunin'ai whe 'int'en?”

29 'Et la Sizi 'ubúlhni, “Ilhoghun za hukwa nohoodutaskut. 'Et sudáhni de, 'et la nohdutasnelh ndai gha dune ando 'ust'oh whe nja dust'en.

<sup>30</sup> Sudáhni mbe John dune too be ' 'ulh'en-un mbe yutl'ahón'ai whe dune too be 'úlh'en inle', Yak'usda tilah k'us dune tilah yugha óonin'ai?"

<sup>31</sup> 'Et 'ahoh didutch'oh dutoh hukw'u nahúhulhye' whe nja duhútni, "Daja cha uzdooni', 'Yak'usda yugha óonin'ai,' ts'utni de, 'et la dooni', 'Di ha John nohba 'alha lhe'dusni?"

<sup>32</sup> 'Et, 'Dune yugha óonin'ai ts'utni de,' " 'et nja dudune'ne be bé hunuljut huwa, ts'iyawh dune t'ehonínzun John dune too be 'ulh'en-un, 'en Yak'usda be nus hoo'en-un unli inle'.

<sup>33</sup> 'Et huwa Sizi huyúlhni, "Aw t'ets'onúszun."

Sizi 'et 'ubúlhni, "Si cha mbe sghá whunin'ai-un 'aw nohdósni' aít'oh."

## 12

### *Mai haníyeh k'et whulh'aíne bugha whúts'odul'eh*

<sup>1</sup> 'Et 'awet Sizi huwa húhodooll'eh-un huwun bubulh yálhduk, "Ilhoghun dune, 'en la mai haníyeh-un, mai ts'ekoo too' lhih-i, 'ananla. Yuna'niztl'oo tsak'et hahónkaih mai tahawhúndunutnih-un huba, 'ink'ez la yutíst'en-un cha 'uhóonla. 'Et la dune bughu whulh'ai 'ink'ez la whenádija.

<sup>2</sup> 'Et la 'awet mai oontajin néwhuninzut whe de 'ulhná-un 'ilhoghun 'en la mai haníyeh k'et butl'ahónlane buts'ú wheyalh'a', ndai la oonajin-i ooloh oots'itookat huba' hoont'oh-i, 'i ha.

<sup>3</sup> 'Et la 'uhuyínla nyoonne mai k'et butl'ahónlane 'ulhna huyílhchoot yahúyalht'o 'ink'ez la hoonli highálhilel whe whenáhinanyoot.

<sup>4</sup> Nyoon dune ooch'e'-un, 'en la doo cha 'uyoon 'ulhna whuz whelh'a'. 'En la tse be nahínilh'uz

hitsi ts'e nalh'uz whe ka húyulh'tsi, 'ink'ez hukwa yáhoonli k'un'a 'uhuyínla whe whenáhinanyoot.

<sup>5</sup> Doo cha la 'uyoon 'ulhna whuz whelh'a'. 'En la hizilghí. Lhane 'uyoonne cha 'et ndúbuhinla whulohne ubuhoolht'ah 'ink'ez whulohne cha ubuhanghan.

<sup>6</sup> 'Ilhoghun za whuz yutilh'alh-un, 'et usda suli' duye' yuk'entsí'-un, 'en la 'udek'ez whuz buts'un wheyálh'a', 'Sye', 'en la hidólhti', ni 'inka.\*

<sup>7</sup> Nyoonne dune mai k'et butl'ahónlane 'et la 'ul-hodútni, 'Ndun njan mai k'et ooch'e'-un, 'en ooye' 'únt'oh. 'Anih, ts'uzoolhghelh. 'Et la ndun ooye' oots'ítikulh-i ts'iyawh nech'e' oole.'

<sup>8</sup> 'Inka ndun ooye' huyílhchoot, hizílhghi 'ink'ez hizi 'i la nyo haníyeh k'et tenáhinino."

<sup>9</sup> 'Et Sizi uboodulh'kut, "Daóoneh suba ndun mai k'et whulh'aí-un? Whusanája, 'ink'ez la ndunne dune ts'iyawh hubooghan, 'ink'ez la mai k'et 'uyoonne ghu hólh'a'.

<sup>10</sup> 'Aw whutsoda' ndi Yak'usda ooghuni 'uk'unusgúz-i 'aw eh ook'uyálhuzulhduk? 'Et ndutni,

'Ndi tse yoh 'uwhulh'éenne 'ún hidutilh'uz-i,  
'i la 'uja 'uk'enus ookadáhotni-i suli'.

<sup>11</sup> 'Et la Moodihti whuz un'a 'uhóonla.

Tube buba hooncha k'un'a ubínla, whe' hoont'oh.'

'Et whuz un'a Yak'usda be 'udustl'us k'ut ndutni,' 'ubúlhni.

---

\* **12:6** Njan mai k'et haníyeh-un humoodih 'en Yak'usda 'unt'oh, 'ink'ez ooYe' 'en Sizi Gri 'unt'oh. 'Et mbe la bugha hólh'a'ne, 'enne Lizwif bumoodihne 'uhint'oh ni whe 'utni.

12 'Et Lizwif bumoodihne Sizi huyólhchoot hukwa' hut'en t'ehonínzun didut buch'az yálhduk whe dune hodalh'e', 'et hoonts'i dune 'ilhozdíline ehunuljut 'inka Sizi dalhúhuyilel whe whenáhidil.

*Yun k'elha huhoolh'i-un hukwa' hoodulhkut*

13 'Et la whulohne Phariseene 'ink'ez Herod oodune'ne cha 'enne Sizi khuni be huyoolhgooh ha hits'ú whe bahalh'a'.

14 'Et Sizi highu nindil 'ink'ez 'uhutni, “Dune hodulh'éh-un t'ets'onínzun ts'ih'un za' danelh. 'Aw 'uyoonne daja huntizilh-un huwu ni lhínlo whe dune dant'óhne hoonts'i lhubunílh'en whe Yak'usda beni k'oh ts'e huwun khuni 'alha' 'unt'oh-i be whúbodilh'eh. 'Et nedíni wheni khuni netl'ahon'ai-i, 'i whudulhyoh 'uts'oot'en eh tilah Roman keyoh whumoodih oots'un yun k'elha ts'uhoodh'i buba ook'elha ts'uholh'e' tilah k'us 'awundooh tilah?”

15 'Et hoonts'i Sizi huyoolhgooh hukwa' huyulh'en t'eoonanzin, 'ink'ez 'ubulhni, “Et di ha sóolhdzih? Sooneya stl'ah'aih noos'en si,”

16 'Ahoh 'ilhoghun sooneya yutl'aín'ai. 'Et Sizi uboodulhkut, “Mbe whe' 'unt'oh oonin 'ink'ez boozi' ook'usguz?” 'Et 'uhuyúlhni, “Keyoh whumoodih Caesar huyúlhni-un, 'en 'unt'oh.”

17 'Et Sizi 'ubúlhni, “Ndai la Caesar ooch'e'-i oots'un ook'elha whulh'i, 'ink'ez ndai la Yak'usda ooch'e'-i, Yak'usda ts'un ook'elha whulh'i.” 'Et soo tube buba hooncha.

*Nat ts'ukhítnaih huwun 'oodulhkut*

18 'Awet Sadducee ubuhútnine, 'enne la Sizi highu nindil. 'Enne la 'uhutni, “Dats'úzsai 'ink'ez 'aw nats'ukhótnah aít'oh.”

19 'Enne huyoodulhkut whe 'uhutni, "Nehodulh'eh-un Moses 'en khuni higha néilh'ai-i neba 'uk'unéyuzguz, 'Dune oo'at hoonli-un dazsai de, 'ink'ez buzkeh hooloh de, ndun dune dazsaí-un bulhutsin 'en la ndun tsandilh yughu nooda' ndun dune dazsaí-un, 'en ba buzkeh hole' ha.'

20 'Ilhoh 'et la lhtak'ant'ine lhulhutsinke hónle', 'udetso whudilhduh-un, 'en la 'at ut'i 'awhuz buzkeh hooloh whe dazsai.

21 'Et la yuk'oh whúdilhdzulh-un, 'en tsandilh doo cha yughu nasda. 'En cha buzkeh hooloh whe dazsai. 'Et whulh tat-un cha la whuz un'a za 'uja.

22 Ts'iyawh lhtak'ant'ine lhodunildzulhne whe highu dálts'i', ts'iyawh bubuzkeh hooloh whe yahádlá. 'Udek'ez ndun ts'eke dich'oh cha dazsai.

23 Mbene la yaidláne ts'iyawh dunazdutádulh dzin dunahudidil de, k'us mbe suba oo'at tileh, ts'iyawh lhtak'ant'ine 'uhultsuk highu dálts'i'?"

24 'Et Sizi butsu yátilhduk, "TUBE 'uts'un un'a 'uduhni. Ndet huwa' dahni t'oonuzáhzun eh? Yak'usda ye ulhtus-i 'ink'ez ooghuni k'eguz-i t'énuzuhzun, 'et huwa whuz un'a 'uduhni.

25 Ndet la yaidláne dunahudidil de, ndo yak'uz lizas le'hint'oh. 'Et ndó tit'elh dune cha 'ink'ez ts'ekoo cha 'aw lhgho dólts'i' ait'oh.

26 'Ink'ez ndunne yaidláne dunáhudutádulh huwun, ndi Moses 'uk'unéyuzguz-i 'aw eh ook'uyalhúldih whus dilhtán-i toh whudizk'un whe Yak'usda yulh yalhduk inle'? 'Et 'uk'unusgúz-i ndutni ndun Moses Yak'usda ndéyulhni, 'Si 'ust'oh Abraham 'en ooMoodihti 'ust'oh, Isaac cha ooMoodihti 'ust'oh, 'ink'ez Jacob cha ooMoodihti 'ust'oh.'

27 'Et huwa khunane buYakusda 'unt'oh, 'aw yaidlânne buYak'usda iloh whe 'unt'oh. 'Et 'uts'un un'a gaih 'udahni."

*'Itho khuni neba yútluhizye'-i, 'i 'uk'enus dízti'*

28 Moses be 'udustl'us 'uk'ununáguz-un, 'en la 'et 'ut'en, 'ink'ez ubudánts'o 'ink'ez 'en t'éoonínzun la Sizi Sadduceene soo 'ubudáni'. 'Inka la didut cha Sizi yoodulhkut, "K'us ndai khuni neba yutlúhizye'-i k'us dízti'?"

29 'Et Sizi uyúlhni, "Ndi 'uk'enus dízti'-i, 'Israel oodune'ne, oozúlhts'ai, neMoodihti 'en Yak'usda unli. 'En za 'ilhoghun Moodihti 'unt'oh.

30 Yak'usda nyuMoodihti ndzi ndulcho-i be cha, nzul ndulcho-i be cha, nyeni ts'iyawh ndulcho whe cha.'

31 Bulh nanki khuni higha néulh'a-i 'uk'enus dizti'-i, 'Nts'en'a la nyunch'oh k'enaintsi', whuz un'a nyulh dune cha buk'eoontsi'. 'Aw 'uyoo khuni higha néulh'ai-i ndi nanki ba nus yudízti'-i hooloh."

32 'Et Moses ooghuni 'uk'unéyuzguz-un, 'en Sizi 'ulhni, "Nehodulh'eh-un soo' dinja! Khuni 'alha' 'unt'oh-i be yailhduk! 'Udédoh Moodihti 'en za Yak'usda unli, 'aw 'uyoonne Yak'usda lhíloh.

33 'Ink'ez dune dudzi ndulcho 'i be Yak'usda k'eoontsi' huba' hoont'oh, dudeni ts'iyawh 'i be cha, duzul be cha, oonut'i ts'iyawh whe cha 'ink'ez dich'oh k'enatsi' whuz un'a dulh dunene buk'eoontsi'. 'Et 'uk'enus neba hooncha ndi nanki khuni higha néulh'ai-i ook'úne' ts'oot'en. Khuna-i 'ink'ez 'uyoo hoonliyaz loodel k'ut Yak'usda gha dizk'un, 'i ba nus whudízti'."

34 Sizi t'éoonanzin dalcho 'i be whunih k'un'a 'udíja 'et 'uyúlhni, "'Awet nilhdukw Yak'usda k'úne'

nyul'en-un tileh.” 'Et hukw'elh'az 'aw 'udun hukwa lhúhuyoodíhkuh huyéntsaz 'et huwa.

*Christ nts'en'a 'en David oots'u haínzut-un, 'et huwun hika huyoodulkut*

<sup>35</sup> 'Et la Sizi Lizwif bulugliz whucho dune hodulh'eh whe huboodulhkuh, “Nts'en'a Moses be 'udustl'us 'uk'ununáguzne, 'Christ 'en David oots'u hainzut-un tileh whe 'unt'oh,' hutni?

<sup>36</sup> 'Et la David Ndoni 'i gha la 'et dutni, 'Moodihti 'en sMoodihti 'úyulhni njan nailhni ts'unghus sinda.

'Oh de la nch'az ditnine buk'ut nke naóolhyis mba ubooselh.'

<sup>37</sup> David dich'oh, 'Smoodihti,' yúlhni, 'et nts'en'a Christ 'en David ts'u haínzut-un oole'?" 'Ants'i 'oh dunene huhoont'i' whe hidants'o

*Sizi dune 'ubúlhni, “Moses be 'udustl'us 'uk'ununáguzne, 'enne buch'a kháhdi.”*

<sup>38</sup> 'Et Sizi hubodulh'eh whe 'et 'ubúlhni, “Moses be 'udustl'us 'uk'ununáguzne, 'enne buch'a kháhdi. 'Enne e'óoket-un dune toh nahúchun tl'asus yiz be húdilh's'i, 'ink'ez dune ubudólhti'-un hukwa húdúdúl'en.

<sup>39</sup> Njan lugliz ndet la hunt'il'elh-un, 'et 'utahoodit'aih, 'ink'ez dune dahúlih te, 'et cha k'us whúdizti'-un, 'et didut nátl'ahududaih.

<sup>40</sup> Tsandilh cha khábonit'oh, 'ink'ez buyoh bugha hawhúhut'aih. 'Ink'ez ncha ná'hadudil'i whe sa' cho tenahududli. 'Enne 'et hukw'elha 'on nus dzoh notizut whe' hint'oh.”

*Tsandilh sooneya huwa nín'ai-un*

<sup>41</sup> Lizwif bulugliz whucho sooneya dekat-un, 'et la Sizi usda, 'ink'ez ubunilh'en sooneya dehúle.



Lhane hoonzoo' 'unt'ohne, 'enne la sooneya lhai whe dehúya'aih.

<sup>42</sup> 'Et la 'ilhoghun tsandilh tel'en-un, 'en la 'óh whuya uyalh, 'ink'ez nanki sooneyayaz dénalhdil.†

<sup>43</sup> 'Et la Sizi yugha hodul'ehne ts'un bé' buntilhni 'ink'ez 'ubúlhni, “Nohdúsni ndun tsandilh tel'en-un, ndunne ts'iyawh buba nus lhai 'i deyán'ai whe 'unt'oh.

<sup>44</sup> Nduenne 'uyoonne, 'enne ndai la huye hóonzoo' 'unt'oh-i, ujutukat-i, 'i 'uhuyulh'en dehúyule. 'Et ndun lhe'unt'oh tel'en ndai la 'aw 'i yut'i-i yuk'otinalh, 'i hoonts'i ts'iyawh deyán'ai.”

## 13

*Njan Lizwif bulugliz whucho gak whatáleh-un, 'et Sizi huwu yalhduk*

<sup>1</sup> 'Et Sizi Lizwif bulugliz whucho tenánja whe 'ilhoghun yugha hodul'eh-un 'uyúlhni, “Nehodulh'eh-un whunilh'en, njan lugliz whucho 'et cha 'ink'ez tse cha 'ink'ez lhé'uldzoo' 'i be 'uhóolya.”

<sup>2</sup> 'Et Sizi 'utni, “Njan yoh whucho whuzdla whunilh'en eh? 'Aw 'ilho tse 'i hoonts'i lkh'ulhdutásdlal ts'iyawh nadúntijulh whe' hoont'oh.”

*Dune ye túzilalh 'ink'ez dzoh núzut bulh huwun ubulh yátilhduk*

<sup>3</sup> 'Et 'awet Lizwif bulugliz whucho whanch'az shus Olive huyúlhni, 'i k'ut, 'et la Sizi usda. Peter, James, John, 'ink'ez Andrew te 'enne disoh Sizi huyoodulhkut.

† 12:42 Ndi sooneya 'uk'enus tsudíti' 'i 'unt'oh.

4 'Et la huyúlhni, “Nedíni nkede 'uwhutánelh? 'Ink'ez nedíni ndet huwa t'ets'ontázin daóotanelh whe 'et neóotalts'ulh?”

5 Sizi 'ubúlhni, “Huwuhli dune nanohnoo'ah junih.

6 Lhane dune whusahúdulh 'ink'ez soozí' gha 'uhudutinelh, 'Christ 'ust'oh!' 'Et nduhutni whe dune lhane nahunti'oh whe

7 nohgha 'óojas junih. Nilhdukw dune lhutigang whulhudahts'o de, 'ink'ez nilhdza' lhuhugan whulh 'údahts'o de, 'et ndo honeh huba' hoont'oh. 'Et hoonts'i 'awhuz whulatoh iloh whe' hoont'oh, 'awhuz 'udun cha whusawhútikulh whe' hoont'oh.

8 Lhelhts'un keyoh whut'enne, 'enne lhch'az nehúdutadulh, 'ink'ez lhelhts'un lerwe be 'ustlénne, 'enne cha lhch'az nehúdutadulh. Ndulcho whe yun cha nótitnah, 'ink'ez dai cha whutáleh 'ink'ez ndulcho whe dune dzoh nulhotildeh. 'Et nduwhút'en sulí' de, t'ewhüntázhin 'on nus hooncha tune' whutit'en. 'Et dzoh nutideh-un 'andit whe' whudit'en.

9 Nohnihch'oh cha huwohle'. Keyoh huwunline but nenóhotalelh 'ink'ez lugliz cha la nohoohtalht'oh. 'Et si sgha la mbene la moodihne 'ink'ez lerwene cha bubut nenóhotalelh whe, khuni unzoo-i be bubulh yaoolhduk.

10 'Ink'ez 'udechoo ndi yun k'ut ndulcho whe dune ts'iyawh khuni unzoo-i ghun bubulh yatiduk.

11 'Anóhuanla 'ink'ez nahiyílh-un but nenóhnilhti de dája dutihnelh-un huwu ni oohle' junih 'ink'ez nohdzi dóghel. 'Et neóoninzut de, 'ants'i ndai la nohza dánkat, 'i be yaoolhduk. Ndoni ooghuni 'i be yatilhduk 'aw nohghuni be iloh 'udutihnelh.

12 Dune, 'enne dulhutsinke dahútitsah-un huwá botalelh. 'Et bubáke 'enne cha, duduzkeh 'et ndúbotilh'elh, 'ink'ez ts'oodunne, 'enne cha, dudusne buch'az náhulhya 'ink'ez dahátitsah-un huwá botalelh.

13 Si sgha sunihdulh huwa ts'iyanne nohts'o dutitni. 'Et hoonts'i mbene la 'udek'ez whuts'un whulh nudalya'ne, 'aw 'enne za hudutijih."

*'Uk'enus whéwhunujut-i*

14 "Ndun 'uk'enus bé whunjut-un, 'aw ooba lnehóot'oh-un 'et usyin nulh'en de, (Ndi yuk'ú yalhdúkne soo cho noheni taóodolts'it. Daniel, Yak'usda be nus hoo'en-un, 'en la 'uda' húwu yailhduk ínle'). Judea dilhts'ine shus k'uz ts'e tse hutoolhdilh.

15 Dune duyoh bun k'ut\* usda de, 'aw duyoh ts'e nunátidalh 'ink'ez ndi ndai la duch'e' yutilelh-i nayitálhchulh 'et hoonts'i ooneh ait'oh.

16 'Ink'ez dune haníyeh k'et 'ut'en-un cha 'aw yoh ts'e duluglok hunaóoda' ait'oh.

17 Dalcho 'i be whéwhunujut tileh, 'oh de ts'ekoo, yazba 'unt'ohne ba, 'ink'ez duzkeh e'ulht'úkwne cha.

18 Njan dzoh nutihzut-un whuch'a ténadoohdli khit nohbe' honeh whuch'a.

19 'Et la Yak'usda yun inla 'andit dzin whuts'un 'aw lhe'whúsne 'ink'ez 'aw 'et 'ulcho 'i be whutso da' hiye dzoh nulhuzut-i, 'i be dzoh notieh.

20 'Et hoonts'i Moodihti lhat dzin whe k'oh ná'hoonla. 'Et ndúlhinel de, 'aw 'ilhoghun hoonts'i doojih ait'oh. 'Et ndunne 'utahábanlane, 'enne bugha' hoonla 'oh de hoondukw whutilhtselh.

---

\* 13:15 Lhat-un Lizwifne buyoh 'et bun k'ut lhts'ewhúdiz'a.

21 'Et la 'oh de dune ndunóhohutni de, 'Nulh'en njan Christ 'en njan usda!' K'us, 'Ngut usda!' no-hoútni de, khun te nohba 'alha' 'uhudooni' junih.

22 'Et hoonts'i ndunne Christ na'dudil'íne, 'ink'ez nus hóo'enne na'dudil'íne cha, 'enne lhane hutileh whe lhat te huwa 'ít'en 'ink'ez hooncha túne' hutit'en ndunne Yak'usda 'utáhabanlane, 'enne hoonts'i nahunoo'a hukwa hutit'elh.

23 'Ahoohyiz tse hóohli! Ts'iyantsuk whutso da nohdásni'.

*Yinka dune ye' whusatíyalh-un*

24 “'Et 'oh de dune dzoh nuhuzde, hukw'elh'az de, sa 'i cha dulhigus tileh, 'ink'ez 'ulhdzis ooza' cha 'aw be lhoohoost'en tileh.

25 Sum cha nántikulh 'ink'ez ndo yat be hoolhtus-i, 'i be nuhótitnah.

26 'Oh de la yinka dune ye', 'en ndo kw'us toh bé whunujut ye ulhtus-i bulh 'ink'ez Yak'usda oots'u hayánduz-i, 'i be ndo be hóodutaltsilh.

27 'Ink'ez la dulizas 'enne butilh'alh nus de, n'az de, nooz de, 'ink'ez ndaz de, ndi yun k'ut ndulcho whe Yak'usda 'utahábanlane 'ilhúbuhootálelh 'et wheni.”

*Mai cho chun, oomai' fig huyulhni-i, oogha whúts'odul'eh*

28 “Ndi mai, fig huyulhni, ooduchun, 'i be nawhutnuk be whuts'odul'eh-i, soo ts'ih'un un'a cho bodulh'eh. Ndi 'i 'unt'oh, oozischum ulughih te, 'et 'awet oot'an whulih, 'i gha t'ewhunáhzun 'awet shin nilhdukw suli'.

29 'Et ndi whuz un'a nohdúsni né'whutit'en-un whunulh'en de, 'et la whuz un'a za t'oonóhzin 'awet nilhdukw whe' whudutat'elh.

30 'Alha ts'ih'un un'a nohdusni, 'andit whudizulhne 'aw yalhihitásdla, 'et ndi dótanelh-un ts'iyawh 'et lhawhúdutanelh, 'et whuts'un.

31 Yat 'ink'ez ndi yun k'ut cha gak whutaleh. 'Et hoonts'i ndi sghuni 'aw gak lhtisdleh.”

*'Aw dune t'éoonúszun ndet dzin 'ink'ez nts'oya hoozulh whe 'uwhutánelh*

32 “'Aw dune t'éoonúszun ndet dzin k'us nts'owhuya 'uhunit'oh-un, 'et whusaóotilts'ulh. 'Aw lizas yak'uz dilhts'íne k'us Yak'usda ooYe' cha t'ehonúszun, 'uBá dich'oh za t'éoonínzun.

33 'Ahoonlyiz huwahli 'ink'ez tenadahdli. 'Aw t'éoonuzúhzun nts'oh de whusaóotilts'ulh.

34 'Et ndiz un'a 'uwhutánelh, 'ilhoghun dune duyoh huwu tizya 'ink'ez yuba 'ut'éenne 'et nébuninla 'ilhone hinli whe dude 'ut'en 'uhoolh'en ha, 'ink'ez 'et dati ghunli-un 'uyúlhni, 'Soo cho huwonle!'

35 'Et whuz un'a nohdúsní, huwahli! 'Et nts'oh de yoh humoodih whusanátidalh 'aw t'éoonuzúhzun, hulgha tilah, tuzniz tilah, yukaihts'un tilah, k'us sa haín'ai de tilah.

36 'Et huwa 'ahoolhyiz lhadáht'oh. 'Aw hukwa tse lhúwhuhlih 'ink'ez nanítez de, nohche tilah nohmoodih nohghu naooja'.

37 'Et daja nohdúsní-un, 'et ts'iyanne cha budúsní, huwahli!”

## 14

*Sizi yooyo whútsul hikunúta hituzilghelh ha*

1 'Awhuz nat dzin whuz'ai Lizwifne butus lhuseya-un\* whewhúnahulni 'ink'ez lhes lhuntíldoh-i ut'alh-un, whewhúnahulnih cha, 'et lubret moodihne 'ink'ez Moses be 'udustl'us 'uk'ununáguzne, Sizi yooyoh whútsul hikunúta hituzilghelha.

2 'Et 'uhutni, “Njan butus lhuséya-un, 'et whutoh iloh uts'ooleh doo ka la dunene lhtahohót'alh.”

*Bethany 'et la ts'eke Sizi k'unutsútjul yutsi k'eyilhdzo*

3 'Ilhoghun keyoh wheyaz Bethany huwhútni-un, 'et Simon ooka whulhjut ínle'-un, leprosy huyúlhni, ooyoh 'en Sizi yuzih usda. 'Et la na'ut'alh whe ts'eke k'unútsútjul dízi'-i tse bé hahoogaz-i be súlhdzo 'ink'ez oodé' duldze yi'alh whe danínya. Ndi 'i yayányuz 'ink'ez k'unutsútjul 'i Sizi yutsi k'eyilhdzo.

4 Whulohne dune hukwa hunílch'e 'ink'ez 'ulhodútni, “Et di ha nyoo k'unutsútjul 'ants'et ninta' yulh'ih.

5 Diziti' whe da' be 'óket† 'ink'ez da' sooneya tel'enne gha húyodzaih,” 'ink'ez duyoh ts'e ts'eke tube cho hich'az yálhduk.

6 'Et Sizi 'ubúlhni, “Oots'áhalhozah'ai! Di ha teduhle? 'Ut'en unzóo-i sba inla whe 'unt'oh.

7 'Ahoohyiz tel'enne nohnat whutáleh. Hukwá' nahzun de totsuk bula 'aht'en. 'Et si 'ahoolhyiz huba nohbulh lhé'tuzist'el whe' hoont'oh.

\* **14:1** Nawhudizulh totsuk 'iluhodulh, 'ink'ez ndi 'usbai k'us unzóo-i nahayut'ulh. Njan whewhúnahulni 'oh da' Yak'usda yun k'ut Egypt whuch'a hanábanla da'. † **14:5** Tel'enne ba 'ilhu yus k'ut yuk'elha 'it'en 'et 'ultsuk.

<sup>8</sup> K'unuts'útjul-i syust'e yuk'éyilhdzo 'adutistelh wheni lhasúdinla. Ndun ts'eke 'aw 'on 'un ooneh ait'oh-un, 'et 'uhóonla whe 'unt'oh.

<sup>9</sup> 'Alha nohdusni ndi yun k'ut ndulcho whe ndi khuni unzoo-i nudútkat, ndun ts'eke ndet 'uhoonla-un, 'et hukw'u naootitnuk 'et whe dune yunatilnih.”

*Judas Sizi be 'óotakulh hukwa' ninzun*

<sup>10</sup> Whunizyane 'on 'at nane yugha hodul'ehne, 'ilhoghun Judas Iscariot huyúlhni-un, 'en Lizwif bulubret bumoodih buts'ú whinya Sizi butl'aítihltelh ha.

<sup>11</sup> Dája 'ubúlhni-un huhóont'i' 'ink'ez sooneya hits'óozi. 'Et Judas Sizi ye 'óotakulh-un, 'et hukwa itís'en.

*Sizi 'en yugha hodul'ehne butus lhuséya-un bubulh na'ut'alh*

<sup>12</sup> 'Et 'udechoo dzin lhes lhuntíldoh-i nahut'úlh-un, 'et dzin 'usbaiyaz na'hitit'ulh-i naihizulghih, ndi 'usbaiyaz Lizwifne butus lhuséya-un huba 'unt'oh. 'Et Sizi yugha hodul'ehne 'uhuyúlhni, “Nts'e netalh'alh ndi natant'ulh-i, 'i mba lházdutileh?”

<sup>13</sup> 'Et Sizi nane, 'enne whébalh'a' 'ink'ez 'ubúlhni, “Jerusalem ts'e ah'us 'ink'ez dune too na'á-un, 'en la nohdudóya'. Nts'e la yoh ts'ú tizya ts'e whuz bun tooh'as,

<sup>14</sup> 'ink'ez yoh ooch'e'-un nja dúdohni', 'Dune hodul'héh-un nja dutni ndet la sgha hodul'ehne bulh butus lhuséya-un huwa na'uztit'úlh-un yoh negho táh'alh eh?’

<sup>15</sup> 'Et la dohyoh hooncha-un lháoodint'oh-un whunóhnoolhtun, 'et la naztit'úlh-i lhadóohleh.”

16 'Et 'awet yugha hodul'ehne Jerusalem ts'e whehán'az 'ink'ez Sizi soo daja ubulhni-un ts'iyawh whuz un'a nahoohóon'ai 'ink'ez butus luséya-un wheni lhahodinla.

17 'Et hulhgha 'awet Sizi whunizyane 'on 'at nane te whusahándil.

18 'Et na'hut'alh whe Sizi 'ubúlhni, “Et njan dunóhdusni 'ilhoghun nohtoh sulh ná'ut'alh-un, 'en se'óotakulh.”

19 'Et yugha hodul'ehne budzi únduda whe 'il-hoghun hinli whe huyoodulhkut, “Si eh 'usudíni,” huyúlhni. 'Et 'uyoon cha ndutni, “Si eh 'usudíni?”

20 'Et Sizi 'ubúlhni, “Et whunizyane 'on 'at nane njan netoh mbe la dules sulh tunayuz'ai-un, 'en 'utinelh.

21 Ndi Yak'usda ooghuni 'uk'unusgúz-i 'et ndutni, 'Yinka dune ye', 'en datítsa. 'Et ndun ye 'ónket-un, dalcho-i be ooba wheóonujut tileh.' Ndun dune 'aw lhuhóolel de, 'et da' 'on nus soo' hot'e' oole'.”

### *Sizi 'udek'ez na'ut'alh*

22 'Et na'hut'alh whe Sizi lhes yílhchoot yuba tenadidli 'ink'ez lhts'edanyuz. 'Et yugha hodul'ehne bugha ínínla 'ink'ez 'ubúlhni, “Ndi ulhchoot, 'ink'ez ah'álh. Ndi syust'e 'unt'oh.”

23 'Et lubot yílhchoot, 'ink'ez duBá “Músi,” yúlhni. Butl'ayánkai 'ink'ez ts'iyawh huyitnai'.

24 'Ink'ez 'ubúlhni, “Ndi 'i suzkai' 'unt'oh. Lhane buba nadútilt'ih 'ink'ez 'i gha 'andit nohts'u nahizúsya.

25 'Et nohdúsni, ndi ts'ekoo too' 'aw doo cha za oosnai' ait'oh 'ink'ez ndet dzin 'uyoo 'andidi-i



ts'ekoo too' tiselh de, ndet la ts'iyanne Yak'usda ook'úne' hutit'en 'et whuts'un."

<sup>26</sup> 'Et Yak'usda ooyun be híjun 'ink'ez ndo shus k'uz Olive be hóodzi whuz whehándil.

*Sizi Peter ulhni, "T'esunuzínzun dutanelh"*

<sup>27</sup> 'Ink'ez Sizi 'ubúlhni, "Andit 'ulhdzis nohni ts'iyawh skayátihleh, 'ink'ez ninta tilhwus, ndi Yak'usda ooghuni ndutni,

"Et huwa Yak'usda 'en 'usbai ghunlí-un yutuzil-hghelh

'ink'ez ndi 'usbai ts'iyawh yaitálh'us.'

<sup>28</sup> 'Et dunadusja hukw'elh'az de, 'et yun k'ut Galilee ts'e nohtso tisyalh."

<sup>29</sup> Peter 'uyúlhni, "Ts'iyanne nkayá tileh, 'et hoonts'i 'aw si íloh!"

<sup>30</sup> 'Et Sizi 'uyúlhni, "Peter, njan whunaoolnih, 'andit 'ulhdzis lugok dune nat 'udutinelh whutso, tat 'et 't'esunuzínzun' dutanelh."

<sup>31</sup> 'Et Peter soo khuni ulhtus-i be ndutni, "Nyulh datísah 'et hoonts'i 'aw t'enyunuzúszun doosní' ait'oh." 'Onghunne yugha hodul'ehne cha ts'iyawh whuz un'a nduhútni.

*Sizi Gethsemane 'et tenadudli*

<sup>32</sup> 'Et la 'ilhoghun haníyeh k'et Gethsemane huwhútni ts'e whehándil 'ink'ez Sizi yugha hodul'ehne 'ubúlhni, "Njan dulhts'i. Si n'un tenadutisdli."

<sup>33</sup> 'Et Peter James 'ink'ez John te 'on 'un bubulh when'az. 'Et 'awet ts'odi be tewhéndunilne

<sup>34</sup> 'ink'ez 'ubulhni, "Szul tube ts'odi suli' k'et 'awet datísah le'ust'oh. Nja dúlhts'i 'ink'ez howahli."

35 'Et 'on 'unyaz whenya 'ink'ez nachánitno. 'Et tenadudli whe ndutni, “UBá njan whusawhútilts'ulh-un, whuz un'a 'unt'oh de, 'et whute senghóltsit.

36 'UBá, nyun za ts'iyantsuk nk'úne' whut'en. Ndi dzoh nutiszut-un sba hooloh nahoolhtsi, 'et hoonts'i si hukwa' nuszun íloh, nyun hukwa' ninzun hukw'un'a 'et 'uhóneh.”

37 'Et nyoonne tane yugha hodul'ehne nahunistez whe bughu nanja 'ink'ez Peter 'ulhni, “Simon nanínti whe 'int'oh. 'Aw eh 'atsulyaz honih ait'oh?”

38 'Ink'ez 'úbulhni, “Howahli tank'us-un tiht'i whuch'a tenadoohdli. Nohyughi be tihzoo' hukwa' nahzun, 'et hoonts'i nohyust'e tetsun whe 'unt'oh.”

39 'Et doo cha 'on 'un whenaja 'ink'ez whutso da' tenadidli whuz un'a za tenadudli.

40 Doo cha za yugha hodul'ehne nahunistez whe bughu nanja 'aw huhoonih ait'oh 'ink'ez 'aw whé' hidoni' hooyoh.

41 Whulh tat-un bughu nanja 'et 'ubúlhni, “Whute sahtez 'ink'ez nalhyis. 'Awet whusahóolts'ut, soo cho whunulh'en, yinka dune ye', 'en dune ntsi'ne butl'ahítihhtelh.

42 Dunadahdilh uztoodilh, nulh'en ndun dune se'óotakulh-un, 'awet 'oh whuya uyalh.”

### *Sizi 'awet huyílhchoot*

43 'Et 'awhuz Sizi yalhduk whe Judas 'en whusaínya. Ndun Judas 'en whunizyane 'on 'at nane whel'a'ne, 'ilhoghun-un 'unt'oh. Dzoh sa' inle' Lizwif lubret bumoodihne, Moses be 'udustl'us 'uk'ununáguzne cha, 'ink'ez dune tso whudilhdzuhlne cha, 'uda' buts'ú nuséya,

'ink'ez Sizi ye búts'e'onket. 'Enne Judas buts'ó whenáhiyalh'a', 'ink'ez dune lhane yulh údulh saluzti cha 'ink'ez tut'oh cha hilelh whe whusahándil.

<sup>44</sup> Hídulh whe Judas 'ubúlhni, “Ilhoghun dune oonimbus k'ut nadists'ooz-un, 'en oohgooh 'ink'ez oogha 'óohli whe tóolhtelh.”

<sup>45</sup> 'Et huwa Judas Sizi yughu ninya ibulh 'uyúlhni, “Hadih, Rabbi,” 'ink'ez naidits'ooz.

<sup>46</sup> 'Et 'awet Sizi huyílhchoot 'ink'ez duts'o cho huyoontun.

<sup>47</sup> 'Et hoonts'i 'ilhoghun Sizi zih usyin-un saluzti hayálhtsus 'ink'ez Lizwif lubret 'uk'énus dízti'-un be 'ulhna-un yudzo k'uz haílt'o.

<sup>48</sup> 'Et Sizi yatilhduk 'ink'ez 'ubúlhni, “'Et di ha saluzti cha 'ink'ez tut'oh cha nuhle 'ink'ez 'undunust'ih hukw'un'a skatíhdil?”

<sup>49</sup> Dzin totsuk nohbulh 'úst'oh 'ink'ez lugliz whu-cho whunohodus'eh, 'et di ha 'oh da' sulhúlhchulh inle'. 'Et hoonts'i Yak'usda ooghuni dája ni whuz un'a 'ohóneh huba' hoont'oh.”

<sup>50</sup> 'Et ts'iyawh yugha hodul'ehne hich'a sudil 'ink'ez nintahulghaz.

<sup>51</sup> 'Ilhoghun chilh naih ts'ut'an-i za khaóosduz, 'en Sizi uniyalh. Ndun chilh 'en 'uyoonne chilke huyílhchoot.

<sup>52</sup> 'Ust'et bula k'éhalgai whe naih za bula k'eyáno.

### *Sizi nahiyílhne bubut nenínya*

<sup>53</sup> 'Et Sizi huyílhchoot 'ink'ez Lizwif lubret 'uk'enus dízti'-un ooyoh ts'e whehúyalhti. 'Et Lizwif lubret bumoodihne, dune tso whudilhdzulhne cha, Moses be 'udustl'us 'uk'ununáguzne cha 'ilhuhozdil.

54 Peter yoo niz de bubuniyalh. Lizwif lubret 'uk'enus dízti'-un ooyoh 'et whuna'nisl't'óo-un whuz bughu danínya. 'Et howunline buzih natl'adida' 'ink'ez naldzilh.

55 Lizwif lubret bumoodihne 'ink'ez nahíyilhne cha 'enne bubut Sizi néhinilhti hukwá hituzilhghelh-un highu nahó'alh hukwa' hut'en, dune yuch'az yaoolhdukne nahólhTELH hukwa' hut'en, 'et hoonts'i 'aw 'ilhoghun nalhihilhtel.

56 Lhane dune huwhuts'it whe hich'az yálhduk, 'et hoonts'i ts'iyawh lhelhts'un un'a 'uhutni.

57 Whulohne dune dodindil 'ink'ez Sizi hiba whuts'it whe njan duhútni,

58 “Njan dutni whe nenalh 'útni, ‘Njan lugliz whucho dune 'uhóonla-un, 'et nanaóodontisyus. 'Et hukw'elh'az tat dzin inle' de, 'aw dune whut'álhanal whe 'udun na'whutisdlelh.’ ”

59 'Et hoonts'i 'aw ts'ih'un lhgha 'úhudootni' aít'oh.

60 'Et lizwif bulubret 'uk'enus dízti'-un butoh dudinya 'ink'ez Sizi 'ulhni, “Ndun dune nch'az yá hulhduk daja datanelh?”

61 'Et hoonts'i Sizi t'edusni 'ink'ez 'aw yalhtílh dih. 'Et doo cha za lubret yoodulhkut, “Nyun eh Christ 'int'oh? Yak'usda dízti'-un ooYe' inli?”

62 Sizi uyúlhni, “A, 'en 'ust'oh, 'ink'ez nohni ts'iyawh si, yinka dune ye', huyuntilh'elh Yak'usda ooghu nailhni ts'unk'us usda whe ndus de kw'us toh hanátidalh.”

63 'Et nyoon lubret tube hunílh'e k'et dunaih lhts'e yalhch'ul 'ink'ez nja dutni, “‘Aw 'on 'un 'uy-oonne ts'oodolhkut aít'oh.

64 Ndi ooghuni Yak'usda yech'az yálhduk-i dahts'o! Nohba dáhoont'oh?” 'Et ts'iyawh úhutni, “Daóotsah huba' 'unt'oh.”

65 'Et whulohne highá whenduninzo, hinak'ená'uzguz 'ink'ez huyoonukat cha' huyulh'en 'ink'ez, “Mbe nyunízuk?” huyúlhni. 'Et nyoonne dune ghunline huyílhchoot 'ink'ez 'enne cha huyoonankat.

*Peter 'utni, “Sizi 'aw t'enuzúszun.”*

66 'Et 'awhuz Peter 'on yo nanistl'oo bet 'ut'en whe Lizwif bulubret 'uk'enus dízti'-un ts'ekeyaz yuba 'ut'en-un, 'oh whuya uyalh.

67 Peter naldzilh yutilh'en 'ink'ez 'uyúlhni, “Nyun cha Sizi Nazareth whut'en-un bulh 'int'en inle'.”

68 'Et Peter 'utni, “Tilah, ndet 'uwhudíni 'aw t'éoonuzúszun,” 'ink'ez 'az whenya. Soo 'et 'ahoh lugok dune 'udíja.

69 'Et ts'ekeyaz cha za nyo 'et yan'en nyoonne 'oh nudilhyanne cha za 'ubúlhni, “Nyoon 'en cha 'ilhoghun 'unt'oh.”

70 'Et hoonts'i Peter cha za, “Awundooh!” ni. 'Et 'atsulyaz inle' nyoonne 'oh nudilhyanne cha za Peter 'et duhúyulhni, “Alha nyun cha 'ilhoghun 'int'oh. Nyun cha Galilee hoont'en whe 'int'oh whuz un'a yailhduk 'et huwa.”

71 'Et Peter 'utni, “Ndughi nalh, 'alha' dusni whe' dusni, ndun dune 'udáhni-un, 'aw t'enuzúszun!”

72 'Et lugok dune whulh nat 'udíja. 'Et Peter Sizi dája yulhni la whunalni, “Lugok dune nat 'udutinelh whutso 'et tat t'esunuzínzun dutanelh.” 'Et huwu nuni nuzut 'ink'ez intse.

## 15

*Sizi Pilate but nenínya*

1 'Et 'om bun bundada' 'uda' Lizwif lubret moodihne, dune tso whudilhdzuhlne, Moses be 'udustl'us 'uk'ununáguzne cha, 'ink'ez dune ba nahiyilhne cha, ts'iyawh yahalhduk. 'Et Sizi hiyulhghel 'ink'ez Pilate tl'ahúyalhti.

2 'Et Pilate 'uyulhni, “Nyun eh Lizwif bulerwe inli?” 'Et Sizi 'utni, “Alha' dini whe' dini.”

3 Lizwif lubret moodihne lhat-un Sizi hich'az yalhduk, 'ink'ez hiba honts'it, 'et hoonts'i Sizi t'edusnih.

4 'Inka Pilate doo cha za Sizi yoodulhkut, “Dáwhultsuk-un nk'ehúhoon'ai, 'et huwun 'aw eh dája lhdutuzanel?”

5 'Et doo cha za Sizi 'aw yalhtíldih. 'Et Pilate ooba hooncha.

### *Pilate Sizi datítsah-un whuts'uyúlha*

6 Nawhúdizulh totsuk Lizwifne butus lhuséya whunahulníh-un, 'et 'ilhoghun dune 'adin'aí-un Lizwif 'utahahúyulhtih, 'en Pilate yula nadutnih.

7 'Et 'oh da' mbene la lhtahuwhunt'ai da' dune inghanne ts'iyawh 'abahanla. Barabbas 'en cha butoh 'adin'ai dune silhghi hukwa.

8 Ts'iyanne 'ilhozdil 'ink'ez Pilate 'uhuyúlhni, “Nawhudizulh totsuk 'ilhoghun dune 'adin'aí-un, 'en oolanadintnih. Doo cha za 'et dineh.”

9 'Et 'ubulhni, “Lizwif bulerwe, 'en oolanadutist-nih hukwa' nahzun?”

10 Didutch'oh soo t'oonínzun Lizwif lubret bumoodihne 'oonih gha Sizi hitl'aháyalhti 'et huwa.

11 'Et hoonts'i Lizwif lubret bumoodihne dune buba nus hónilht'i, Barabbas 'en Pilate yulanadootnih hidóni' ha.

12 'Et Pilate doo cha za dune 'ilhozdílne 'ubúlhni, “Ndun Lizwif bulerwe dáhni-un datísdlelh hukwa' nahzun?”

13 'Et tube cho 'uhuyúlhni, “Tulalhgus undunilht'ah!”

14 'Et Pilate 'ubulhni, “Ndet whe tank'us 'úja?” 'Et hoonts'i 'on nus 'uhutni, “Tulalhgus undunilht'ah!” hutni.

15 'Et 'ilhozdílne hohót'e' ha Barabbas 'en Pilate buba yulanaditni. 'Et Sizi yahuyalhtsus, 'ink'ez tulalhgus k'ehíyolhtelh ha butl'ayálhti.

### *Lhugánne Sizi highu núwhulhya*

16 'Et lhugánne moodih\* ooyoh whunanistl'oo-i bez ts'e Sizi dáhinih'ti 'ink'ez 'onghunne lhugánne ts'iyawh buka' hudáni'.

17 Luglok dulk'ún-i, 'i Sizi hit'ahúyalhbal. Whus n'awh nahínih'jaz, 'i hitsi nehídan'ai.

18 'Et hidílhti' nahoooolh'i, 'ink'ez 'uhuyúlhni, “Lizwif bulerwe-un sa' cho hona'.”

19 Duchun be hitsi ts'e' nalht'o, highá dizoh, hibut dugwútsi be nehúdulh, 'ink'ez hibut nachánuldulh cha' huyulh'en.

20 Sizi highu núwhulhya 'etsul 'uhayínla hukw'elh'az luglok dulk'ún-i highu nahuyílhchoot, 'ink'ez dich'oh hinaih be náhayalhti. 'Et 'awet tulalhgus k'ehuyitalhtelh ts'e hítilhti.

### *Sizi tulalhgus k'ehíyilhti*

21 'Et hidulh whe 'ilhoghun dune, Simon huyúlhni-un, Jerusalem ts'e tizya. 'En hidudizdil 'ink'ez Sizi ootulalhgus yuba idutitelh ha 'et

---

\* **15:16** Ndun moodih Pilate 'unt'oh.

néhinyoot, ndun Simon Cyrene whut'en-un, 'en Alexander 'ink'ez Rufus 'enne bubá 'unt'oh.

<sup>22</sup> 'Et Sizi Golgotha huwhútni ts'e huyoolhti. Ndi Golgotha 'utsints'un niz'ai hutni whe' hutni.

<sup>23</sup> 'Et ts'ekoo too' 'ink'ez yoo, myrrh huyúlhni, hitadínla, 'i Sizi huyúhuyoolhnai' hukwa' huyínla, 'et hoonts'i 'aw lheyílhchulh.

<sup>24</sup> 'Et tulalhgus k'ehúyilhti 'ink'ez hinaih 'i 'uhúntúlhdulh whe higha 'aínlih whe hinaih lhtáhayulya.

<sup>25</sup> Bundada' whe 9:00 'uhunit'oh at'en Sizi tulalhgus k'ehúyilhti.

<sup>26</sup> Ndet la hukwa' huyínla hutni-un, 'et 'uk'ehúhoonguz, 'i hiyando whahidin'ai. Ndi khuni 'uk'ehúyínguz-i ndutni,

Lizwif bulerwe, ni.

<sup>27</sup> Nane 'undunut'íhne cha huyulh tulalhgus k'ébihilhti, 'ilhoghun ooghu naílhni ts'ungus 'ink'ez 'ilhoghun ooghe 'intl'us ts'e.

<sup>28</sup> 'Uda' Yak'usda ooghuni 'uk'unusgúz-i whuz un'a 'uhóoja ndutni whe, “Dune ntsi'ne dult'oh huninzun.”

<sup>29</sup> Dune 'oh whúya 'oh nudilhne nóndunul'us 'ink'ez Sizi highudloh, “Hee! Nyun lakw 'udini, 'Lugliz whucho yanahootányus 'ink'ez tat dzin na'whutanlelh,' dini?

<sup>30</sup> 'Andit 'ahoh nanaíndaih, 'ink'ez 'ududílyih,' huyúlhni.

<sup>31</sup> Whuz un'a za Lizwif lubret bumoodihne 'ink'ez Moses be 'udustl'us 'uk'ununáguzne, 'enne cha, Sizi highudloh 'ink'ez njan dúlhodutni, “Uy-oonne ilhyiz, 'et hoonts'i didutch'oh 'andit 'udu-doolyih aít'oh.



32 'Andit Christ, Lizwif bulerwe ts'unoolh'-en nanaóoja', 'et la neba 'alha' oot'e.'" 'Et nyoonne nane hizih tulalhgus k'ut sulhtíne, 'enne cha high-udloh.

*Sizi dazsai*

33 Dzetniz 'et whuts'un n'un whe 3:00 at'en 'uhúnit'oh keyoh ndulcho whe tsalhgus naki.

34 Whulh 'ilho hooloh sadzi ook'oh 'uhoonist'oh, 'et Sizi soo tube cho haínzul whe, dughuni k'un'a 'utni, "Eloi, Eloi, lama sabachthani," "SYak'usda, sYak'usda, di ha sladantni?" ni whe 'utni.

35 'Et whulohne dune 'et núdilhyane hidánt's'o, 'ink'ez 'uhutni, "Hadih Elijah hahuyih."

36 'Ilhoghun whusálgai, 'ink'ez duchun oolá'dul'oo-i ts'ekoo too' dunink'oz-i ye tunayuzsi, 'ink'ez ndo Sizi yuza bé yunintan, 'ink'ez 'utni, "K'at Elijah whusaínya 'ink'ez tilah tulalhgus k'ut nanáyoolhtelh."

37 'Et Sizi tube cho haínzul 'ink'ez dazsai.

38 Lizwif bulugliz whucho chunkelh dizti'-i oo'ih yúnant'i, 'i cha soo lhóohoolcho yo ún'a lhts'ench'ul.

39 Lhuganne moodih tulalhgus yubut usyin. Sizi nts'en'a la haínzul, 'ink'ez dazsai 'et yunalh'en. "Ndun dune 'alha azi Yak'usda ooYe' unli," ni.

40 Ts'ekoo cha 'et núdilhya yoo 'az de whuts'un huwhunilh'en. Butoh Mary Magdalene cha, 'ink'ez Mary Jamesyaz, 'ink'ez Joses bulh buloo, 'ink'ez Salome cha.

41 'Enne Sizi Galilee 'et 'ut'en whe hiyunúnizdil 'ink'ez hila 'ít'en. 'Uyoonne ts'ekoo lhane cha 'et 'uhut'en. 'Enne Jerusalem ts'e heyuhanándil.

*Joseph Sizi 'ayalhti*

42-43 'Et 'awet hulhgha ts'ótizut whe Joseph Arimathea whut'en-un whusaínya. 'En nahíyilhne toh boozí' unzoo-un 'unt'oh. 'En, 'oh de Yak'usda ook'úne' whut'en-un, 'et hukwa itís'en. 'Et dzin nats'ulyis dzin huba lhahúdutneh-un 'óhoont'oh. Soo Joseph oodzi hooni whe Pilate yubut nenínya, 'ink'ez Sizi oozi yuts'u yúka' dani'.

44 'Et Pilate ooba hooncha Sizi 'uda' dazsai. Lhugan moodih, 'en yuka' dani' 'ink'ez 'uyulhni, "Sizi 'uda' tilah dazsai?"

45 'Et hukw'elh'az lhugánne moodih, "Alha dazsai," ni. 'Et Pilate Joseph, "Sizi oozi nayólhchoot," yúlhni.

46 Joseph naih dizti'-i onket, 'ink'ez yuzi nanáyalhti, 'ink'ez nyoo naih dizti'-i yughá yozduz. 'Et tse 'an whuz 'ayalhti, 'ink'ez tse cho whudunaídan'ai.

47 Mary Magdalene 'ink'ez Mary Joses ooloo bulh 'enne bunalh, Sizi 'et nehínilhti.

## 16

### *Sizi dunadija*

1 Lizwif nahulyis dzin hukw'elh'az hulhgha ts'e Mary Magdalene, 'ink'ez Salome cha, 'ink'ez Mary James ooloo cha, yoo sooltsun-i honket, Sizi ooyust'e hiye hítilho huba.

2 'Om bun bundada' 'uda' lisman 'udechoo dzin, 'et sa haín'ai whe ts'un k'uz hutizdil.

3 Whuz hidulh whe 'ulhodútni, "Tse cho ts'un k'ut whudándunin'ai-i mbe suba neba whusaídoo'alh?"

4 Tse 'uda' whusandunilgai whe hotilh'en.

<sup>5</sup> 'Et tse 'an 'uhandil whe chilh ulhyul-i be dune unli, 'en nailhni ts'un'k'us usda whe hitilh'en. 'Et bughá 'ánjaz.

<sup>6</sup> 'Et 'ubúlhni, “Nulhjut iloh! T'eoonúszun Sizi Nazareth whut'en-un, tulalhgus k'ehíylhti-un, 'en ookunáhta whe 'aht'en. Hooloh! Dunadija whe 'unt'oh! Njan whunulh'en ilhté'-un.

<sup>7</sup> 'Awet nahdulh, Peter 'ink'ez 'onghunne Sizi yugha hodul'ehne cha ubudúhni, Sizi dája nohúlhni da' nohtso Galilee ts'e tíyalh 'et la ooh'en,” 'ubúlhni.

<sup>8</sup> 'Et 'awet tse 'an tenáhalghaz 'ink'ez nahutílhghaz tube bughá ne'usjaz 'ink'ez 'aw dune lhodínel hunuljut 'et huwa.

*Sizi Mary Magdalene yunalhts'et háinya*

<sup>9</sup> 'Et Sizi dunadija hukw'elh'az, Lizwif nahulyis dzin 'om bun bundada' 'uda' 'et Sizi 'udechoo Mary Magdalene, 'en cho yunalhts'et hainya. 'En la lhtak'ánt'i ntsi-i nudúdeh-i ye yáhanananyoot ínle'.

<sup>10</sup> Sizi yulh 'út'en inle'ne hík'enudle, 'ink'ez hutso whe bughu ninya 'ink'ez 'ubudáni',

<sup>11</sup> Sizi khuna whe yan'en, 'et hoonts'i 'aw buba 'alha lhe'dusnih.

*Sizi nane yugha hodul'ehne bunalhts'et hainya*

<sup>12</sup> 'Et hukw'elh'az Sizi 'uts'un un'a be hóodat'en whe nane 'uts'un keyoh ts'e hi'us whe bunalhts'et hainya.

<sup>13</sup> Whusanáhit'az whe, 'onghunne bubulh náwhuhulnuk whe 'aw buba 'alha lhe'hudusnih.

*Sizi whunizyane 'on 'at 'ilhoghun bunalhts'et hainya.*

<sup>14</sup> 'Et hukw'elh'az Sizi yugha hodul'ehne whunizyane 'on 'at 'ilhoghun na'hut'alh whe bunalhts'et hainya. 'Et 'aw be 'alha' hoont'oh-i lhuhít'i 'ink'ez 'uts'un 'oninzun. 'Et huwa mbene la yan'enne 'aw buba 'alha lhe'hudusnih, 'et Sizi hukwa' budáni',

<sup>15</sup> 'ink'ez 'ubulhni, “Yinka ndulcho whe náhdilh, 'ink'ez khuni unzoo-i yinka dune'ne whubunulhtun.

<sup>16</sup> Mbe ooba 'alha hoont'oh-un, 'ink'ez too be 'úlya de, 'en dutijih. Mbe la ooba 'alha lhe'hoot'oh-un, 'en hoontsi' hukw'un'a ooba nahutideh.

<sup>17</sup> Mbene la ooba 'alha' 'ust'ohne, 'enne la be úlhtus-un bugha óotas'alh. Si soozi' gha ntsi-i nududeh-i dune ts'u hanáhuyuntiyulh. 'Uyoo khuni be cha yahatilhduk.

<sup>18</sup> Nahunit'a whe tl'ughus ntsi-i hílhchoot, k'us lubezo whe hítnai' de, 'et hoonts'i 'aw dalhótisnel. 'Ink'ez undudáne butsi k'ehudilnih, 'enne cha soo ná'hutitnelh.”

### *Sizi yak'uz whenaja*

<sup>19</sup> 'Et hukw'elh'az 'et Sizi neMoodihti dune bubulh yálhduk 'etsul 'udíja whe, 'et yak'uz whenája 'ink'ez Yak'usda ooghu naílhnih ts'unk'us nátl'adida'.

<sup>20</sup> Yugha hodul'ehne ndulcho nahúdhilh, 'ink'ez dune bulh yáhalhduk. 'Et neMoodihti bubulh 'út'en 'ink'ez be úlhtus-i butl'adán'ai, 'et huwa ooghuni be yahulhduk-un, 'alha' hutni whe' hutni. 'Et ndo honeh.

**Yak'usda Ooghuni**  
**New Testament in Carrier (CA:crx:Carrier)**

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Carrier

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Carrier

crx

Canada

**Copyright Information**

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

**The New Testament**

in Carrier

**© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.**

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

---

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

6f908c0c-fba2-5da5-b9d2-a7770ec96862